ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

факультет іноземних мов
кафедра іноземних мов

К В А Л І Ф І К А Ц І Й Н А Р О Б О Т А

на тему: «Використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів»

Здобувачка освіти 2 курсу МСОА3 групи
Освітньо-професійної програми «Англійська мова: теорія і методика її навчання» «English Language Teaching»
Спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Галузі знань А Освіта

Ступеня вищої освіти магістра
Бабій Іванна Андріївна
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

Науковий керівник Громов Є. В., доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Інструменти ШІ використовувалися з урахуванням «Політики використання штучного інтелекту в освітній і науковій діяльності Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського»

Здобувачка освіти _____ І. А. Бабій
(підпис) (ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____
Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця – 2026

АНОТАЦІЯ

Бабій Іванна Андріївна. Використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю А4 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література). – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2026.

Магістерська робота присвячена теоретичному обґрунтуванню та практичному дослідженню особливостей використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів. У роботі проаналізовано сучасні вітчизняні та зарубіжні науково-педагогічні підходи до формування міжкультурної компетентності в процесі навчання англійської мови, розкрито її сутність, структуру та основні компоненти. Охарактеризовано освітній потенціал автентичних англомовних ресурсів, зокрема художніх і публіцистичних текстів, аудіовізуальних матеріалів, інтернет-ресурсів та цифрових освітніх платформ, у розвитку міжкультурної обізнаності, комунікативних умінь, толерантності та здатності до ефективної взаємодії з представниками інших культур. Визначено вікові та психолого-педагогічні особливості учнів старших класів, які необхідно враховувати під час добору й використання автентичних матеріалів у навчанні англійської мови.

Теоретично обґрунтовано методичні засади використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності старшокласників, що передбачають добір матеріалів відповідно до вікових особливостей і рівня мовної підготовки учнів, інтеграцію текстових, аудіовізуальних і цифрових ресурсів та застосування інтерактивних методів навчання. Особливу увагу приділено розвитку міжкультурної обізнаності, критичного мислення та навичок міжкультурного спілкування.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні методичних підходів до використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності старшокласників. Уточнено їхній дидактичний потенціал та розроблено комплекс вправ і завдань для розвитку когнітивного, емоційно-ціннісного та поведінково-комунікативного компонентів міжкультурної компетентності.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання розробленого комплексу вправ, автентичних англомовних матеріалів і методичних рекомендацій на уроках англійської мови в 10–11 класах, під час самостійної роботи, навчальних проєктів і позакласних заходів для розвитку міжкультурної компетентності учнів.

Ключові слова: автентичні англомовні ресурси, міжкультурна компетентність, учні старших класів, навчання англійської мови, міжкультурна комунікація, інтерактивні методи навчання, заклад загальної середньої освіти.

ABSTRACT

Babii Ivanna Andriivna. The Use of Authentic English-Language Resources to Develop Intercultural Competence in Upper Secondary School Students. – Master's Qualification Thesis submitted as a manuscript.

Master's Qualification Thesis for the Master's Degree in Specialty A4 Secondary Education (English Language and Foreign Literature). – Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, 2026.

The master's thesis is devoted to the theoretical substantiation and practical investigation of the use of authentic English-language resources to develop intercultural competence in upper secondary school students. The study analyzes contemporary Ukrainian and international scientific and pedagogical approaches to developing intercultural competence in English language teaching and examines its essence, structure, and main components. The educational potential of authentic English-language resources, including literary and journalistic texts, audiovisual materials, online resources, and digital educational platforms, is explored in relation to the development of intercultural awareness, communication skills, tolerance, and the ability to interact effectively with representatives of other cultures. The study also identifies the age-related, psychological, and pedagogical characteristics of upper secondary school students that should be considered when selecting and using authentic materials in English language teaching.

The methodological principles of using authentic English-language resources to develop intercultural competence in upper secondary school students are theoretically substantiated. These principles include selecting materials according to students' age-related characteristics and language proficiency levels, integrating authentic textual, audiovisual, and digital resources, and applying interactive teaching methods. Particular attention is paid to developing intercultural awareness, critical thinking, and intercultural communication skills.

The scientific novelty of the study lies in the substantiation of methodological approaches to using authentic English-language resources to develop intercultural competence in upper secondary school students. The didactic potential of these resources is further specified, and a set of exercises and tasks is developed to enhance the cognitive, emotional and value-based, and behavioral and communicative components of intercultural competence.

The practical significance of the study lies in the possibility of applying the developed set of exercises, authentic English-language materials, and methodological recommendations in English lessons in Grades 10–11, as well as in independent learning activities, educational projects, and extracurricular activities aimed at developing students' intercultural competence.

Keywords: authentic English-language resources, intercultural competence, upper secondary school students, English language teaching, intercultural communication, interactive teaching methods, general secondary education institution.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ **2**

ВСТУП **5**

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ АВТЕНТИЧНИХ АНГЛОМОВНИХ РЕСУРСІВ **9**

1.1. Сутність, структура та зміст міжкультурної компетентності учнів старших класів 9

1.2. Поняття, види та дидактичний потенціал автентичних англомовних ресурсів у навчанні іноземної мови 16

1.3. Модель формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів 25

Висновки до розділу І 32

РОЗДІЛ ІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ АНГЛОМОВНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ **34**

2.1. Розроблення комплексу вправ і завдань із використанням автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів 34

2.2. Організація та проведення пробного навчання з використанням автентичних англомовних ресурсів 48

2.3. Аналіз результатів пробного навчання та оцінювання ефективності використання автентичних англомовних ресурсів у формуванні міжкультурної компетентності учнів старших класів 58

Висновки до розділу ІІ 66

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ **68**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ **71**

ДОДАТКИ **79**

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку іншомовної освіти, орієнтованими на формування особистості, здатної до ефективної міжкультурної комунікації, розуміння культурного різноманіття, толерантного сприйняття представників інших культур та конструктивної взаємодії в полікультурному середовищі. В умовах глобалізації, розширення міжнародних освітніх зв'язків та інтеграції України до європейського освітнього простору особливого значення набуває формування соціокультурної компетентності здобувачів освіти як невіддільного складника іншомовної комунікативної компетентності.

Теоретико-методологічні засади формування соціокультурної та міжкультурної компетентності висвітлено у працях зарубіжних дослідників M. Byram [8], C. Kramsch [18], A. Fantini [11], J. Van Ek, J. Trim [20], I. Lazar, M. Huber-Kriegler, D. Lussier та інших [19]. Науковці розглядають іншомовну освіту не лише як процес оволодіння мовними знаннями та мовленнєвими навичками, а й як засіб пізнання культурних цінностей, соціальних норм, традицій і моделей поведінки представників інших лінгвокультурних спільнот. Особливу увагу приділено розвитку міжкультурної обізнаності, здатності інтерпретувати культурні явища та здійснювати ефективну комунікацію з урахуванням соціокультурного контексту.

У вітчизняній педагогічній науці проблемі формування соціокультурної компетентності присвячено дослідження Н. Бачинської [1], Ю. Безвін [2], О. Бирюк [3] та інших учених. Зокрема, Н. Бачинська досліджувала можливості використання англійського фольклору як засобу формування соціокультурної компетенції студентів мовних спеціальностей; Ю. Безвін обґрунтувала потенціал проєктної діяльності у професійній підготовці майбутніх викладачів англійської мови; О.Бирюк акцентувала увагу на використанні англомовних публіцистичних текстів для формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів. Зазначені дослідження підтверджують важливість інтеграції культурологічного змісту в процес навчання англійської мови та необхідність застосування різноманітних методів і засобів розвитку соціокультурних знань, умінь і навичок.

Важливе значення для досліджуваної проблеми мають праці М. Венгринюк [4], О. Веретюк [5] та М. Горлач [6], у яких розкрито особливості репрезентації етнокультурних стереотипів, національної ідентичності та культурних відмінностей у художніх текстах. Результати цих досліджень дають підстави розглядати художню літературу як важливе джерело соціокультурної інформації, що сприяє осмисленню національних цінностей, культурних традицій, світоглядних орієнтирів і моделей міжособистісної взаємодії.

Значний науковий інтерес становлять дослідження S. Berardo [7], D. Kidd, E. Castano [17], J. Gee та M. Handford [13], присвячені використанню автентичних матеріалів, особливостям сприйняття художніх текстів і дискурсивному аналізу. Їхні праці створюють теоретичне підґрунтя для обґрунтування освітнього потенціалу автентичних текстів, зокрема художніх і публіцистичних, у розвитку читацької, комунікативної та соціокультурної компетентностей. Водночас дослідження G. Camprubí Gutiérrez [9] і K. Katemba [16] актуалізують можливості рольових ігор як інтерактивного засобу розвитку іншомовного мовлення, комунікативної активності та мотивації до вивчення англійської мови.

Особливої актуальності проблема набуває в умовах цифровізації освіти, поширення змішаного й дистанційного навчання та необхідності забезпечення безперервності освітнього процесу в умовах воєнного стану. У цьому контексті дослідження O. Kapranov та O. Voloshyna [15], присвячене особливостям вивчення англійської мови українськими студентами в умовах повітряних тривог, підкреслює значення адаптивних освітніх практик, підтримання навчальної мотивації та створення сприятливих умов для іншомовної підготовки.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених формуванню іншомовної комунікативної та соціокультурної компетентностей, актуальним залишається питання комплексного використання автентичних художніх і публіцистичних текстів, інтерактивних методів навчання та культурологічно орієнтованих завдань для розвитку здатності здобувачів освіти розуміти й

інтерпретувати соціокультурну інформацію, долати етнокультурні стереотипи та здійснювати ефективну міжкультурну взаємодію.

Саме тому, актуальність магістерського дослідження визначається необхідністю вдосконалення методичних підходів до формування соціокультурної компетентності в процесі навчання англійської мови, обґрунтування ефективних педагогічних засобів її розвитку та створення умов для практичного застосування набутих знань і вмінь у ситуаціях міжкультурного спілкування.

Об’єкт дослідження – процес формування міжкультурної компетентності учнів старших класів закладів загальної середньої освіти під час навчання англійської мови.

Предмет дослідження – використання автентичних англомовних ресурсів як засобу формування міжкультурної компетентності учнів старших класів.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати доцільність використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів, розробити відповідний комплекс вправ і завдань та перевірити його ефективність у процесі пробного навчання.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

1. Розкрити сутність, структуру та зміст міжкультурної компетентності учнів старших класів.

2. Охарактеризувати поняття, види та дидактичний потенціал автентичних англомовних ресурсів у навчанні іноземної мови.

3. Визначити особливості використання автентичних англомовних ресурсів як засобу формування міжкультурної компетентності учнів старших класів.

4. Розробити комплекс вправ і завдань із використанням автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності старшокласників.

5. Організувати та провести пробне навчання з використанням розробленого комплексу вправ і завдань.

6. Проаналізувати результати пробного навчання та оцінити ефективність використання автентичних англомовних ресурсів у формуванні міжкультурної компетентності учнів старших класів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано комплекс методів: теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення та систематизація науково-педагогічної й методичної літератури з проблеми формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів; емпіричні – педагогічне спостереження, анкетування, тестування та пробне навчання для визначення рівня сформованості міжкультурної компетентності учнів і перевірки ефективності розробленого комплексу вправ і завдань; методи обробки результатів – кількісний та якісний аналіз отриманих даних для оцінювання динаміки формування міжкультурної компетентності старшокласників.

Теоретичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів, уточненні їхнього дидактичного потенціалу та визначенні методичних особливостей застосування в процесі навчання англійської мови.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні комплексу вправ і завдань на основі автентичних англомовних ресурсів, який може використовуватися на уроках англійської мови в 10–11 класах. Запропоновані матеріали спрямовані на розвиток міжкультурної обізнаності, критичного мислення, толерантного ставлення до культурного різноманіття та готовності учнів до ефективної міжкультурної комунікації.

Експериментальна база дослідження. Пробне навчання проводилося на базі комунального закладу «Вінницький ліцей № 19» серед учнів 10-Б та 11-А класів. Загальна вибірка дослідження становила 25 учнів старших класів.

Апробація результатів дослідження здійснена на 2-х міжнародних і всеукраїнських конференціях:….

Загальна кількість публікацій: основний зміст та результати дослідження викладено в двох наукових працях за темою дослідження.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох взаємопов’язаних розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 124 сторінки друкованого тексту, основний зміст – 69. Список використаних джерел включає 64 найменування.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ АВТЕНТИЧНИХ АНГЛОМОВНИХ РЕСУРСІВ

1.1. Сутність, структура та зміст міжкультурної компетентності учнів старших класів

В умовах сучасної активізації міжнародної комунікації, розвитку цифрового освітнього середовища та розширення можливостей міжкультурної взаємодії особливої актуальності набуває проблема формування міжкультурної компетентності учнів старших класів. Сучасна іншомовна освіта орієнтується не лише на засвоєння лексико-граматичних структур і формування мовленнєвих умінь, а й на розвиток здатності особистості розуміти культурні відмінності, усвідомлювати власну національно-культурну ідентичність, критично сприймати етнокультурні стереотипи та здійснювати конструктивну комунікативну взаємодію з представниками інших культур.

Наукове осмислення сутності міжкультурної компетентності передбачає звернення до міждисциплінарних досліджень, у яких розглядаються питання етнокультурних стереотипів, національної ідентичності, мультикультурності художнього простору та іншомовної соціокультурної підготовки особистості. Важливе теоретико-методологічне значення в цьому контексті мають праці М. Венгринюк [18], О. Веретюк [19], М. Горлач [20] та Р. Гришкової [21].

М. Венгринюк розглядає проблему етнокультурних стереотипів у художньому тексті, зосереджуючи увагу на їхньому функційному навантаженні та особливостях мовного вираження. На матеріалі роману Гарпер Лі «Вбити пересмішника» дослідниця доводить, що художній текст є важливим засобом репрезентації міжкультурної взаємодії, оскільки дає змогу розкрити особливості сприйняття представників інших етнічних спільнот, відобразити культурні суперечності та продемонструвати вплив усталених уявлень на міжособистісні відносини [18, с. 77].

Особливу увагу авторка приділяє бінарній опозиції «свій – чужий», яка визначає специфіку оцінювання представників інших культур. Дослідниця виокремлює кваліфікативно-оцінну, емоційно-репрезентативну функції етнокультурних стереотипів, а також функцію внутрішньокомунікативної прогресії художнього тексту.

З огляду на результати дослідження М. Венгринюк, можна стверджувати, що важливим аспектом формування міжкультурної компетентності старшокласників є розвиток здатності до критичного аналізу культурних стереотипів, усвідомлення їхнього впливу на сприйняття інших людей та формування неупередженого ставлення до представників різних культурних спільнот. Використання автентичних англомовних художніх текстів у процесі навчання сприяє не лише поглибленню знань про культурні особливості англомовних країн, а й розвитку емпатії, соціальної чутливості та критичного мислення. Аналіз поведінки літературних персонажів, причин міжкультурних непорозумінь і способів їх подолання створює передумови для формування ціннісного ставлення до культурного різноманіття [18, с. 82].

Важливий аспект досліджуваної проблеми висвітлено у праці О. Веретюк, присвяченій національній ідентичності літератури, літературного твору та його автора. Дослідниця порушує питання взаємозв'язку між культурною належністю особистості, особливостями художнього світосприйняття та процесами інтерпретації літературного тексту. У дослідженні наголошується на складності визначення національної ідентичності літературного твору, оскільки вона не завжди збігається з національною належністю його автора. На формування ідентичності впливають мовні, культурні, історичні, географічні та інші чинники. Особливого значення набуває також активна роль читача в осмисленні культурних смислів художнього тексту [19, с. 70].

У контексті формування міжкультурної компетентності учнів старших класів положення О. Веретюк дають підстави розглядати національно-культурну ідентичність як важливу основу міжкультурного діалогу. Усвідомлення

особистістю власної культурної належності сприяє глибшому розумінню культурних особливостей інших народів, а також формуванню здатності зіставляти національні традиції, цінності, норми поведінки та світоглядні орієнтири [19, с. 71].

Саме тому, міжкультурна компетентність передбачає не відмову від власної національної ідентичності, а здатність поєднувати її з відкритістю до інших культур. У процесі вивчення англійської мови це реалізується через порівняння українських та англомовних культурних реалій, аналіз автентичних текстів, обговорення національних традицій і формування поваги до різних способів культурного самовираження.

Дослідження М. Горлач присвячене проблемі відмінності в мультикультурному просторі художніх творів Доріс Лессінг. Зазначена проблематика дає підстави осмислювати культурну відмінність як важливу категорію міжкультурної взаємодії, що пов'язана зі сприйняттям Іншого, співіснуванням різного культурного досвіду й необхідністю подолання упередженого ставлення до культурної несхожості. Для педагогічного дослідження особливу цінність становить можливість використання такого літературознавчого підходу під час аналізу автентичних англомовних художніх творів. Залучення старшокласників до обговорення проблем культурних відмінностей, соціальної нерівності, толерантності та взаєморозуміння сприяє формуванню здатності сприймати культурне різноманіття як закономірну характеристику сучасного суспільства [20, с. 14].

Відповідно, теоретична проблематика, порушена М. Горлач, може бути використана для обґрунтування ціннісно-мотиваційного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності, які передбачають повагу до культурних відмінностей, усвідомлення власних установок і готовність до конструктивної взаємодії в полікультурному середовищі [20, с. 15].

Вагомий внесок у наукове обґрунтування формування іншомовної соціокультурної компетентності здійснила Р. Гришкова. У дисертаційному

дослідженні авторка розглядає іншомовну соціокультурну компетенцію в контексті фахової підготовки студентів нефілологічних спеціальностей, обґрунтовуючи необхідність інтеграції мовного навчання із засвоєнням культурних знань, норм соціальної поведінки та способів комунікативної взаємодії. Дослідниця розробила науково-методичну систему формування іншомовної соціокультурної компетенції, основними засадами функціонування якої визначено культурологічний підхід до навчання іноземної мови, інноваційне навчання, використання компаративної технології, міжпредметну координацію, а також самоосвіту й саморозвиток особистості [21, с. 34].

Положення Р. Гришкової мають важливе методологічне значення для дослідження формування міжкультурної компетентності старшокласників, оскільки дозволяють розглядати іншомовну освіту як цілісний процес поєднання мовної, соціокультурної та особистісної підготовки учнів. Ураховуючи вікові особливості старшокласників, доцільно адаптувати визначені авторкою педагогічні засади до умов закладу загальної середньої освіти, зокрема шляхом використання автентичних англомовних ресурсів, міжкультурних проєктів, порівняльного аналізу культурних явищ, дискусій, рольових ігор та рефлексивних завдань [21, с. 72].

Саме тому, науковий підхід Р. Гришкової підтверджує доцільність системного формування міжкультурної компетентності, у якому засвоєння знань про іншу культуру поєднується з практичною іншомовною діяльністю та розвитком особистісної готовності до міжкультурного спілкування. Наукові підходи зазначених дослідників дозволяє визначити міжкультурну компетентність учнів старших класів як інтегративну особистісну характеристику, що охоплює сукупність культурологічних знань, ціннісних орієнтацій, комунікативних умінь і рефлексивних здатностей, які забезпечують розуміння культурного різноманіття, усвідомлення власної національно-культурної ідентичності та готовність до ефективної, толерантної й

конструктивної взаємодії з представниками інших культур засобами англійської мови [21, с. 104].

На основі узагальнення теоретичних положень М. Венгринюк [18], О. Веретюк [19], М. Горлач [20] та Р. Гришкової [21] доцільно виокремити чотири взаємопов’язані компоненти міжкультурної компетентності учнів старших класів: когнітивний, ціннісно-мотиваційний, діяльнісно-комунікативний та рефлексивний.

Когнітивний компонент відображає систему знань і уявлень учнів про культурні особливості різних народів, традиції, звичаї, цінності, соціальні норми, комунікативні правила та особливості мовленнєвої поведінки представників англомовних культур. Його формування передбачає усвідомлення відмінностей і спільних рис між українською та іншими культурами, розуміння культурного контексту мовленнєвих ситуацій, а також здатність розпізнавати етнокультурні стереотипи. Теоретичним підґрунтям виокремлення цього компонента є положення М. Венгринюк [18] щодо культурно зумовлених стереотипних уявлень, О. Веретюк [19] щодо національної ідентичності та Р. Гришкової [21] щодо інтеграції соціокультурних знань у процес іншомовного навчання.

Ціннісно-мотиваційний компонент характеризує позитивне ставлення учнів до культурного різноманіття, інтерес до пізнання інших культур, повагу до їхніх традицій і цінностей, готовність до міжкультурного діалогу та прагнення використовувати англійську мову як засіб міжнародного спілкування. Цей компонент передбачає формування толерантності, емпатії, відкритості до нового культурного досвіду та усвідомлення цінності власної національно-культурної ідентичності. Його зміст узгоджується з проблематикою культурних відмінностей, висвітленою у працях М. Горлач [20], і питаннями національної ідентичності, порушеними О. Веретюк [19].

Діяльнісно-комунікативний компонент охоплює практичні вміння та навички здійснення міжкультурної взаємодії англійською мовою. Він передбачає здатність учнів використовувати відповідні мовленнєві стратегії, враховувати

культурний контекст спілкування, дотримуватися норм мовленнєвого етикету, конструктивно розв’язувати міжкультурні непорозуміння та ефективно взаємодіяти з представниками інших культур. Науково-методологічною основою його виокремлення є положення Р. Гришкової щодо практичної спрямованості іншомовної соціокультурної підготовки та необхідності поєднання мовних знань із реальною комунікативною діяльністю [21].

Рефлексивний компонент характеризує здатність учнів усвідомлювати власні культурні установки, аналізувати особливості міжкультурної взаємодії, критично оцінювати етнокультурні стереотипи, здійснювати самооцінювання комунікативної поведінки та коригувати її відповідно до конкретної ситуації спілкування. Особливого значення цей компонент набуває в контексті дослідження М. Венгринюк, яка розкриває механізми функціонування етнокультурних стереотипів, та праці О. Веретюк, присвяченої проблемі національної ідентичності. У педагогічному контексті розвиток рефлексії забезпечує перехід від простого засвоєння культурологічної інформації до її критичного осмислення й усвідомленого використання в міжкультурній взаємодії [18, 19].

Зміст міжкультурної компетентності доцільно розглядати як цілісну систему знань, цінностей, практичних умінь та рефлексивних здатностей, які формуються в процесі опрацювання автентичних англомовних ресурсів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Компоненти міжкультурної компетентності учнів старших класів

Компонент	**Зміст**	**Очікувані результати**
1	**2**	**3**
Когнітивний	Знання про культуру англомовних країн, традиції, звичаї, соціальні норми, національну ідентичність і стереотипи	Розуміння культурних особливостей, здатність порівнювати культури
Ціннісно-мотиваційний	Інтерес до інших культур, толерантність, емпатія, повага до культурного різноманіття	Позитивне ставлення до міжкультурного спілкування

Діяльнісно-комунікативний	Англомовна взаємодія, застосування культурно відповідних комунікативних стратегій, участь у дискусіях і проєктах	Здатність ефективно спілкуватися в міжкультурному середовищі
Рефлексивний	Самоаналіз, критичне осмислення стереотипів, оцінювання власної поведінки	Усвідомлене ставлення до культурних відмінностей і коригування комунікативної поведінки

Особливістю формування зазначених компонентів у старшому шкільному віці є можливість залучення учнів до складніших форм аналітичної, комунікативної та рефлексивної діяльності. Старшокласники здатні не лише відтворювати культурологічну інформацію, а й аналізувати її, зіставляти різні культурні позиції, аргументувати власні судження та критично осмислювати соціокультурні явища. В цьому контексті особливу педагогічну цінність становлять автентичні англомовні ресурси, зокрема художні тексти, публіцистичні матеріали, відеофрагменти, подкасти, інтерв'ю, інформаційні вебсайти й цифрові освітні платформи. Їх використання забезпечує ознайомлення учнів із культурно зумовленими моделями поведінки, різноманітними комунікативними ситуаціями та сучасними соціокультурними реаліями.

Автентичні ресурси виконують не лише інформаційну функцію, а й слугують засобом розвитку критичного мислення, емпатії, культурної чутливості та готовності до конструктивного міжкультурного діалогу. Їх педагогічна ефективність залежить від відповідності віковим і мовним можливостям учнів, системності використання та організації цілеспрямованої навчальної діяльності.

Саме тому, аналіз наукових підходів М. Венгринюк [18] , О. Веретюк [19], М. Горлач [20] та Р. Гришкової [21] дозволяє обґрунтувати міжкультурну компетентність учнів старших класів як складне інтегративне утворення, що забезпечує готовність особистості до ефективної взаємодії в полікультурному середовищі. Її структура охоплює когнітивний, ціннісно-мотиваційний,

діяльнісно-комунікативний та рефлексивний компоненти, які взаємопов'язані між собою та формуються в процесі іншомовної освіти. Визначальним засобом розвитку зазначених компонентів є використання автентичних англомовних ресурсів, що створюють умови для інтеграції мовної та культурологічної підготовки, розвитку толерантності, критичного осмислення культурних відмінностей і практичної готовності до міжкультурної комунікації.

Згідно цих праць нами виділено поняття «**міжкультурна компетентність учнів старших класів»** як інтегративне особистісне утворення, що характеризується сукупністю знань про культурне різноманіття, ціннісних орієнтацій, комунікативних умінь, соціальних навичок і здатності до рефлексії, які забезпечують готовність старшокласників до конструктивної взаємодії з представниками різних культур, усвідомлення власної культурної ідентичності, повагу до культурних відмінностей, подолання стереотипів і упереджень, а також ефективне спілкування та співпрацю в умовах полікультурного освітнього й соціального середовища. Отож, міжкультурна компетентність розглядається не лише як система знань про інші культури, а насамперед як здатність старшокласника реалізовувати ці знання у практичній міжкультурній взаємодії на засадах толерантності, емпатії, взаємоповаги та збереження власної національно-культурної ідентичності.

Отже, формування міжкультурної компетентності старшокласників доцільно розглядати як системний педагогічний процес, спрямований на розвиток особистості, здатної зберігати власну культурну ідентичність, поважати культурну своєрідність інших народів та здійснювати ефективну іншомовну взаємодію.

1.2. Поняття, види та дидактичний потенціал автентичних англомовних ресурсів у навчанні іноземної мови

Сучасний розвиток іншомовної освіти характеризується посиленням уваги до практичного оволодіння іноземною мовою, формування комунікативної компетентності, розвитку міжкультурної взаємодії та здатності здобувачів освіти

використовувати набуті знання в реальних життєвих ситуаціях. У цьому контексті особливого значення набуває використання автентичних англомовних ресурсів, які забезпечують безпосереднє ознайомлення з природним мовленням, культурними особливостями англомовного середовища та сучасними способами міжособистісного спілкування.

Автентичні англомовні ресурси становлять важливий компонент сучасного освітнього процесу, оскільки сприяють інтеграції мовного, комунікативного та соціокультурного складників іншомовної підготовки. Їх використання дає змогу наблизити навчальні ситуації до реальних умов спілкування, забезпечити засвоєння лексичних і граматичних структур у природному контексті, а також сформувати вміння розуміти та інтерпретувати інформацію з урахуванням соціальних і культурних особливостей її походження.

У науково-методичній літературі (К. Катемба, А. Гілмор) поняття «автентичність» розглядається як характеристика мовних матеріалів, створених насамперед для реального спілкування, а не спеціально для навчальних цілей. Зокрема, А. Гілмор у дослідженні Authentic Materials and Authenticity in Foreign Language Learning аналізує різні підходи до визначення автентичності та наголошує на необхідності врахування природності мовного матеріалу, його комунікативного призначення, відповідності навчальним потребам і особливостям здобувачів освіти. Важливим аспектом цього підходу є розмежування автентичності самого матеріалу й автентичності навчальної діяльності, яка передбачає використання мовних ресурсів у змістовних комунікативних ситуаціях [10].

З огляду на зазначене, під автентичними англомовними ресурсами доцільно розуміти сукупність оригінальних текстових, аудіальних, аудіовізуальних, цифрових та інтерактивних матеріалів, створених носіями або користувачами англійської мови для повсякденного, професійного, інформаційного чи культурного спілкування та адаптованих до освітнього процесу переважно через систему навчальних завдань.

Особливе місце в дослідженні автентичних ресурсів посідає їх соціокультурний потенціал. І. Процюк [46], аналізуючи проблему формування соціокультурної компетентності особистості, розглядає її як важливий компонент професійного становлення та готовності до ефективної взаємодії в суспільстві. У контексті іншомовної освіти це положення дає підстави стверджувати, що використання автентичних англомовних матеріалів сприяє не лише засвоєнню мовних знань, а й розширенню культурного світогляду, розвитку толерантності, усвідомленню культурних відмінностей та формуванню готовності до міжкультурного спілкування.

Подібну позицію висвітлює Н. Скрипник [56], яка визначає соціокультурну компетентність як суттєву складову мовної підготовки майбутніх фахівців. Дослідниця звертає увагу на взаємозв'язок соціокультурної, країнознавчої, лінгвокраїнознавчої та соціолінгвістичної компетенцій. На основі цього можна зробити висновок, що автентичні англомовні ресурси створюють сприятливі умови для комплексного розвитку зазначених складників, оскільки відображають реальні мовні норми, особливості повсякденного життя, традиції, цінності та способи комунікативної поведінки представників різних культур.

Важливим для обґрунтування дидактичної цінності автентичних матеріалів є дослідження О. Пришляк [44], присвячене міжкультурній компетентності в контексті діалогу культур. Авторка розглядає міжкультурну компетентність як важливу передумову результативної комунікативної взаємодії та наголошує на значенні діалогу культур у процесі особистісного розвитку. Застосування цих положень до навчання англійської мови дозволяє розглядати автентичні ресурси як засіб ознайомлення здобувачів освіти з іншими культурними традиціями, системами цінностей, нормами соціальної поведінки та моделями міжкультурного спілкування.

Концептуальне значення для досліджуваної проблеми мають також положення, представлені в колективній праці Developing Intercultural Competence through Education за редакцією Дж. Губера та К. Рейнольдса. У виданні

міжкультурна компетентність розглядається як комплекс знань, умінь, ставлень і цінностей, необхідних для ефективної взаємодії в культурно різноманітному середовищі. У цьому аспекті автентичні англомовні ресурси можуть використовуватися як засіб розвитку здатності до інтерпретації культурних явищ, критичного осмислення інформації та конструктивного спілкування з представниками інших культур [9].

Узагальнення наукових підходів О. Капранова та О. Волошиної дає підстави виокремити декілька основних видів автентичних англомовних ресурсів залежно від способу представлення інформації, змістового наповнення та особливостей використання в освітньому процесі [9].

Текстові автентичні ресурси охоплюють газетні й журнальні статті, художні твори, рекламні повідомлення, інформаційні оголошення, листи, інструкції, меню, туристичні буклети, дописи в соціальних мережах та матеріали англомовних вебсайтів. Їх застосування сприяє розвитку навичок читання, розширенню словникового запасу, засвоєнню мовних конструкцій, формуванню здатності визначати головну думку тексту, аналізувати зміст і критично оцінювати отриману інформацію.

Аудіальні автентичні ресурси представлені подкастами, радіопередачами, інтерв'ю, аудіозаписами повсякденних розмов, інформаційними повідомленнями та іншими зразками природного усного мовлення. Вони забезпечують ознайомлення з різними темпами мовлення, інтонаційними моделями, акцентами, особливостями вимови та лексичними одиницями, характерними для реальної комунікації.

У цьому контексті заслуговує на увагу праця О. Сєргєєвої [55], присвячена методологічним підходам до навчання аудіювання у професійній підготовці перекладачів. Її тематична спрямованість підтверджує значущість розвитку аудитивних умінь у системі іншомовної підготовки. Водночас використання автентичних аудіоматеріалів потребує врахування рівня мовленнєвої

підготовленості здобувачів освіти, поступового ускладнення завдань та застосування стратегій розуміння іншомовного повідомлення.

Аудіовізуальні автентичні ресурси включають художні й документальні фільми, відеоблоги, телевізійні програми, новинні сюжети, відеоінтерв'ю, освітні відеоматеріали та записи публічних виступів. Їх особливість полягає в одночасному впливі вербальних і невербальних засобів комунікації. Завдяки поєднанню звуку, зображення, міміки, жестів та ситуаційного контексту здобувачі освіти отримують можливість комплексно сприймати зміст іншомовного повідомлення [12, 51].

Цифрові та інтерактивні автентичні ресурси охоплюють англомовні онлайн-платформи, електронні видання, соціальні мережі, тематичні форуми, цифрові інформаційні сервіси та комунікаційні середовища. Їх використання дозволяє організовувати самостійну навчальну діяльність, створювати ситуації реальної мовленнєвої взаємодії, виконувати дослідницькі завдання та формувати навички інформаційної і цифрової грамотності [33, 47].

Окрему групу становлять *соціокультурні автентичні ресурси*, які відображають культурну спадщину, національні традиції, суспільні цінності, поведінкові норми та особливості повсякденного життя представників англомовних країн. До них належать матеріали про культурні події, історичні пам'ятки, свята, звичаї, мистецтво, соціальні практики та громадське життя. Застосування таких матеріалів сприяє формуванню міжкультурної компетентності та забезпечує інтеграцію мовного й культурологічного змісту навчання [21, 53].

Водночас наведена класифікація має умовний характер, оскільки один ресурс може одночасно належати до декількох груп. Наприклад, відеоінтерв'ю є аудіовізуальним матеріалом, але водночас містить соціокультурну інформацію та може використовуватися в інтерактивних навчальних завданнях.

Дидактичний потенціал автентичних англомовних ресурсів визначається їх здатністю забезпечувати комплексний розвиток іншомовної комунікативної

компетентності. Насамперед вони сприяють формуванню мовної компетентності шляхом ознайомлення з реальною лексикою, граматичними конструкціями, фразеологічними одиницями, розмовними виразами та особливостями функціонування мовних засобів у різних ситуаціях спілкування.

Психолінгвістичний аспект опрацювання мовного матеріалу може бути висвітлений із використанням дослідження Л. Чілібразі, В. Стояновік, П. Рідделл та Д. Седді [8]. Автори вивчали чутливість до словозмінних морфем за відсутності лексичного значення в спеціально сконструйованому експериментальному завданні. Хоча це дослідження безпосередньо не присвячене використанню автентичних ресурсів, його результати є важливими для розуміння механізмів морфологічного опрацювання мовлення. У методичному аспекті це актуалізує необхідність приділяти увагу не лише загальному змісту англомовних текстів, а й особливостям їх мовної організації.

Важливою дидактичною функцією автентичних ресурсів є розвиток мовленнєвої компетентності, що охоплює аудіювання, говоріння, читання та письмо. Опрацювання англомовних інформаційних повідомлень, відеоматеріалів і текстів дозволяє поєднувати рецептивні та продуктивні види мовленнєвої діяльності. Наприклад, прослуховування подкасту може супроводжуватися обговоренням його змісту, виконанням письмового завдання, підготовкою власного повідомлення або моделюванням комунікативної ситуації [13, 41].

Не менш важливим є *мотиваційний потенціал автентичних матеріалів*. Використання актуальних англомовних ресурсів, які відповідають віковим особливостям, інтересам і навчальним потребам здобувачів освіти, сприяє підвищенню пізнавальної активності та формуванню позитивного ставлення до вивчення іноземної мови. Особливої ефективності можна очікувати за умови поєднання автентичного змісту з інтерактивними формами роботи, зокрема рольовими іграми, дискусіями, груповими проєктами та моделюванням життєвих ситуацій [11, 23].

Водночас результативність використання автентичних англомовних ресурсів залежить від психологічної готовності здобувачів освіти до іншомовної діяльності. У цьому контексті певне методологічне значення мають положення В. Предко [43], яка досліджує проблему формування збалансованого локусу контролю як чинника підтримання психічного здоров'я української молоді в умовах війни. З урахуванням цих положень можна припустити, що створення ситуацій успіху, забезпечення можливості самостійного вибору навчальних ресурсів і поступове ускладнення іншомовних завдань сприятимуть розвитку впевненості здобувачів освіти у власних можливостях та їхньої навчальної самостійності.

Особливої актуальності зазначені підходи набувають в умовах воєнного стану, коли навчальна діяльність може супроводжуватися емоційним напруженням, невизначеністю та адаптаційними труднощами. Н. Пророк, О. Гнатюк, О. Тарнавська та інші дослідники розглядають розлади адаптації як один із проявів психологічних втрат, спричинених війною. Врахування цих положень у навчанні іноземної мови передбачає психологічно безпечну організацію освітнього середовища, добір емоційно прийнятного змісту автентичних матеріалів і запобігання надмірному навчальному навантаженню [45].

Важливим напрямом реалізації дидактичного потенціалу автентичних ресурсів є *розвиток критичного мислення*. Робота з інформаційними повідомленнями, новинами, публіцистичними матеріалами та цифровим контентом передбачає необхідність аналізу достовірності інформації, розмежування фактів і суджень, виявлення авторської позиції та формування власного аргументованого ставлення до прочитаного або почутого [19, 32].

Педагогічна ефективність автентичних англомовних ресурсів визначається не лише їх змістовими характеристиками, а й методично доцільною організацією роботи з ними. Викладачеві необхідно враховувати мовленнєву складність матеріалу, його відповідність навчальній меті, віковим особливостям здобувачів освіти, рівню сформованості іншомовної компетентності та доступності культурного контексту. До основних критеріїв добору автентичних англомовних

ресурсів доцільно віднести тематичну актуальність, інформативність, мовну доступність, культурну значущість, комунікативну цінність, достовірність джерела, мотиваційну привабливість і можливість інтеграції в різні види навчальної діяльності [44, 55].

Практична реалізація дидактичного потенціалу автентичних англомовних ресурсів (дод. А) передбачає включення здобувачів освіти до активної комунікативної діяльності, максимально наближеної до реальних життєвих ситуацій. Зокрема, використання інформаційного ресурсу BBC News дозволяє організовувати аналітичне читання, обговорення актуальних суспільних подій і підготовку власних повідомлень англійською мовою. Залучення відеоматеріалів TED Talks сприяє розвитку аудитивних умінь, аргументованого висловлювання та критичного мислення. Використання цифрового сервісу Google Maps створює передумови для моделювання ситуацій туристичного спілкування, орієнтування в іншомовному середовищі та застосування лексичних одиниць у практичному контексті.

Важливою особливістю зазначених ресурсів є можливість організації поетапної навчальної діяльності: від сприйняття автентичної інформації до її інтерпретації, обговорення та самостійного створення мовленнєвого продукту. При цьому здобувач освіти виступає не лише споживачем іншомовної інформації, а й активним учасником комунікативної взаємодії.

Саме тому, застосування автентичних англомовних ресурсів забезпечує інтеграцію рецептивних і продуктивних видів мовленнєвої діяльності, сприяє формуванню соціокультурної та міжкультурної компетентностей, підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови та розвиває здатність використовувати набуті знання в реальних ситуаціях спілкування. Особливого значення набуває методично обґрунтований добір матеріалів відповідно до рівня іншомовної підготовки здобувачів освіти, їхніх пізнавальних потреб та очікуваних результатів навчання (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Практичні приклади використання автентичних англомовних ресурсів

Автентичний ресурс	Приклад навчальної діяльності	Дидактичний результат
1	**2**	**3**
BBC News – новинні статті	Прочитати новину, визначити головну думку, обговорити подію англійською	Читання, говоріння, критичне мислення
TED Talks – виступи	Переглянути виступ, виписати аргументи, висловити власну позицію	Аудіювання, публічне мовлення
The Guardian – публіцистика	Порівняти дві статті, визначити факти й авторські оцінки	Аналітичне читання, медіаграмотність
YouTube – автентичні відеоблоги	Переглянути відео про повсякденне життя, відтворити діалог	Розуміння природного мовлення
Google Maps – відгуки та маршрути	Знайти заклад, прочитати відгуки, пояснити маршрут англійською	Функціональна лексика, ситуативне мовлення
Airbnb – описи житла	Порівняти варіанти проживання, обґрунтувати вибір, написати повідомлення власнику	Читання, письмо, практична комунікація
Подкасти NPR	Прослухати розмову, визначити позиції співрозмовників, підготувати запитання	Аудіювання, інтерпретація інформації
Reddit – тематичні обговорення	Проаналізувати дописи, визначити аргументи, сформулювати власну відповідь	Письмо, розмовна лексика, цифрова грамотність

У таблиці 1.2 представлено основні види автентичних англомовних ресурсів, особливості їх практичного використання та дидактичний потенціал у навчанні іноземної мови. Зокрема, використання BBC News, TED Talks, Google Maps, YouTube та інших цифрових платформ сприяє розвитку навичок читання, аудіювання, говоріння й письма. Застосування зазначених ресурсів забезпечує наближення навчального процесу до реальних комунікативних ситуацій, підвищує пізнавальну мотивацію здобувачів освіти, формує критичне мислення, соціокультурну та іншомовну комунікативну компетентності.

Методична організація роботи з автентичними матеріалами може здійснюватися в три взаємопов'язані етапи. На *підготовчому етапі*

передбачається актуалізація попередніх знань, пояснення необхідного соціокультурного контексту, введення ключових лексичних одиниць і формулювання навчального завдання. *Основний етап* охоплює безпосереднє опрацювання матеріалу, визначення його змістових характеристик, виконання завдань на розуміння та інтерпретацію інформації. *Завершальний етап* спрямований на застосування отриманих знань у власній мовленнєвій діяльності, обговорення проблемних питань, виконання творчих завдань і рефлексію результатів навчання.

Таким чином, аналіз наукових підходів засвідчує, що автентичні англомовні ресурси є важливим засобом реалізації компетентнісного, комунікативного, діяльнісного та соціокультурного підходів у сучасній іншомовній освіті. Їх дидактичний потенціал полягає у забезпеченні природного мовного контексту, розвитку основних видів мовленнєвої діяльності, формуванні міжкультурної компетентності, підвищенні навчальної мотивації, стимулюванні критичного мислення та створенні передумов для самостійного використання іноземної мови в реальних комунікативних ситуаціях.

Отже, ефективність використання автентичних англомовних ресурсів залежить від системності їх застосування, обґрунтованого добору відповідно до освітніх потреб здобувачів освіти та поєднання з інтерактивними методами навчання. Саме за таких умов автентичні ресурси набувають значення не лише додаткового навчального матеріалу, а й важливого інструменту формування іншомовної комунікативної компетентності та готовності особистості до міжкультурної взаємодії.

1.3. Модель формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів

Важливим аспектом розроблення моделі формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів є визначення методологічних підходів, дидактичних принципів, форм і методів

організації освітньої діяльності, а також педагогічних умов, що забезпечують результативність її реалізації. Сукупність зазначених складників становить теоретико-методичну основу моделі та визначає спрямованість освітнього процесу на розвиток здатності старшокласників до ефективної міжкультурної взаємодії, розуміння культурного різноманіття й толерантного спілкування англійською мовою.

Теоретико-методологічну основу запропонованої моделі (рис. 1.1) становлять компетентнісний, комунікативний, культурологічний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи, комплексне застосування яких забезпечує цілісність процесу формування міжкультурної компетентності учнів старших класів.

Компетентнісний підхід передбачає орієнтацію освітнього процесу не лише на засвоєння мовних знань, а й на формування здатності практично застосовувати їх у ситуаціях міжкультурного спілкування. Його реалізація забезпечує інтеграцію знань про культурні особливості англомовних країн, комунікативних умінь, ціннісних орієнтацій і навичок толерантної взаємодії. Зокрема, опрацювання автентичних відеоматеріалів, статей та інтерв'ю дає змогу учням аналізувати культурні відмінності, визначати особливості поведінки представників інших культур і використовувати набуті знання в комунікативних ситуаціях [32, 45].

Комунікативний підхід спрямований на формування здатності учнів використовувати англійську мову як засіб реальної міжособистісної та міжкультурної взаємодії. Він реалізується через організацію дискусій, рольових ігор, діалогів, дебатів і моделювання ситуацій спілкування з представниками інших культур. Наприклад, після перегляду автентичного відео про особливості спілкування у Великій Британії учні можуть відтворювати відповідні комунікативні ситуації, використовуючи характерні мовленнєві формули ввічливості [27, 35].

Культурологічний підхід забезпечує розуміння взаємозв'язку мови та культури, усвідомлення культурних відмінностей і спільних цінностей різних народів. Особливого значення набуває використання автентичних англомовних ресурсів, які відображають традиції, звичаї, соціальні норми, повсякденне життя та культурні особливості англомовних спільнот. Наприклад, порівняння святкових

традицій України, Великої Британії та США сприяє формуванню поваги до культурного різноманіття й усвідомленню власної культурної ідентичності [47, 64].

Діяльнісний підхід передбачає активне залучення старшокласників до самостійної пізнавальної, дослідницької та комунікативної діяльності. Його реалізація здійснюється через виконання навчальних проєктів, аналіз автентичних матеріалів, розв’язання міжкультурних ситуацій, підготовку презентацій і групову роботу. Наприклад, під час виконання проєкту «Cultural Differences in Everyday Communication» учні досліджують особливості спілкування представників різних культур, порівнюють їх та презентують результати англійською мовою [44, 51].

Особистісно-орієнтований підхід ґрунтується на врахуванні вікових, індивідуальних, пізнавальних і комунікативних особливостей учнів, їхніх інтересів, мовної підготовки та особистого культурного досвіду. Застосування цього підходу передбачає диференційований добір автентичних ресурсів, створення можливостей для самостійного вибору тем дослідження, форм роботи та способів представлення результатів, що сприяє підвищенню навчальної мотивації, розвитку самостійності та формуванню позитивного ставлення до міжкультурного спілкування [39, 48].

Отже, комплексне застосування визначених методологічних підходів забезпечує поєднання когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності старшокласників.

Реалізація запропонованої моделі (рис. 1.1) ґрунтується на принципах автентичності, діалогу культур, інтеграції навчання й виховання, інтерактивності та рефлексивності.

Принцип автентичності передбачає використання англомовних матеріалів, створених для реального спілкування та функціонування в природному соціокультурному середовищі. До таких ресурсів належать статті, новини, відеозаписи, подкасти, художні тексти, вебсайти, блоги та матеріали соціальних мереж. Їх використання забезпечує ознайомлення учнів із живим мовленням, культурними нормами й особливостями повсякденного життя носіїв мови та інших користувачів англійської мови [23, 51].

Принцип діалогу культур передбачає організацію освітньої діяльності на основі порівняння культурних явищ, традицій, цінностей і моделей поведінки різних народів. Він сприяє усвідомленню учнями культурної самобутності, розвитку толерантності та готовності до конструктивної взаємодії. Наприклад, обговорення відмінностей у правилах етикету, стилях спілкування або сімейних традиціях допомагає учням зрозуміти культурну зумовленість поведінки людей [40].

Принцип інтеграції навчання й виховання забезпечує органічне поєднання формування іншомовних комунікативних умінь із розвитком моральних цінностей, поваги до культурного різноманіття, емпатії та відповідальності. Опрацювання автентичних матеріалів про соціальні проблеми, права людини, волонтерство й міжкультурну взаємодію сприяє не лише засвоєнню мовного матеріалу, а й формуванню гуманістичних ціннісних орієнтацій [23, 31].

Принцип інтерактивності передбачає активну взаємодію учнів між собою та з учителем у процесі опрацювання автентичних англомовних ресурсів. Його реалізація здійснюється через дискусії, дебати, рольові ігри, групові проєкти, кейс-метод і спільне розв’язання проблемних ситуацій. Інтерактивна діяльність створює можливості для практичного застосування міжкультурних знань і вдосконалення навичок спілкування [19, 47].

Принцип рефлексивності спрямований на розвиток здатності учнів аналізувати власні культурні уявлення, стереотипи, комунікативні дії та результати міжкультурної взаємодії. Реалізація цього принципу передбачає використання рефлексивних щоденників, самооцінювання, обговорення особистих вражень і аналізу ситуацій міжкультурного непорозуміння. Наприклад, після перегляду відео про культурні відмінності учні визначають, які їхні попередні уявлення підтвердилися, а які потребують переосмислення [5, 7, 42].

Таким чином, дотримання зазначених принципів забезпечує культурну змістовність, практичну спрямованість, інтерактивність і рефлексивний характер формування міжкультурної компетентності старшокласників.

Важливим складником моделі є визначення *форм і методів* організації освітньої діяльності, що забезпечують активне залучення учнів до опрацювання автентичних англомовних ресурсів та практичного застосування набутих знань. Відповідно до запропонованої моделі основними формами та методами роботи є дискусії, рольові ігри, навчальні проєкти, дебати, вебквести, кейс-метод, презентації та групова робота.

Дискусії сприяють розвитку критичного мислення, уміння аргументувати власну позицію, висловлювати судження щодо культурних явищ і поважати погляди інших. Наприклад, після опрацювання автентичної статті про культурні стереотипи учні обговорюють питання «How Do Stereotypes Affect Intercultural Communication?» [33].

Рольові ігри забезпечують моделювання реальних ситуацій міжкультурного спілкування, формування навичок мовленнєвого етикету, толерантної поведінки та конструктивного розв’язання комунікативних труднощів. Зокрема, учні можуть відтворювати ситуації знайомства з іноземними однолітками, участі в міжнародному освітньому проєкті або спілкування під час подорожі [12, 54].

Навчальні проєкти передбачають самостійне дослідження культурних особливостей англомовних країн із використанням автентичних інформаційних джерел. Наприклад, проєкт «Teenage Life in Different Countries» дає змогу порівняти повсякденне життя, інтереси, традиції та цінності підлітків різних країн [34].

Дебати сприяють формуванню навичок аргументованого висловлювання, критичного аналізу інформації, сприйняття альтернативних поглядів і дотримання культури спілкування. Темами дебатів можуть бути «Should Schools Celebrate Cultural Diversity?» або «Is Social Media Bringing Cultures Closer Together?» [25].

Вебквести забезпечують інтеграцію інформаційно-цифрових технологій, дослідницької діяльності та міжкультурного навчання. Учні здійснюють пошук інформації на автентичних англомовних вебсайтах, аналізують матеріали, порівнюють культурні явища й виконують практичні завдання [12, 57].

Кейс-метод передбачає аналіз конкретних ситуацій міжкультурної взаємодії, визначення причин комунікативних непорозумінь і пошук конструктивних способів

їх подолання. Наприклад, розгляд ситуації, у якій представники різних культур по-різному сприймають прямі та непрямі висловлювання, допомагає учням усвідомити значення культурного контексту [60].

Презентації сприяють систематизації результатів дослідницької діяльності, розвитку іншомовного монологічного мовлення та формуванню вмінь представляти культурну інформацію. Учні можуть презентувати результати порівняльного аналізу культурних традицій, норм поведінки або молодіжних субкультур [58].

Групова робота забезпечує розвиток співпраці, взаємоповаги, відповідальності та здатності узгоджувати різні погляди. Виконання спільних завдань на основі автентичних ресурсів створює умови для практичного застосування комунікативних умінь і формування досвіду міжкультурної взаємодії [41, 56].

Отже, поєднання зазначених форм і методів сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку комунікативних навичок, критичного мислення, толерантності та готовності до міжкультурного спілкування (рис. 1.1).

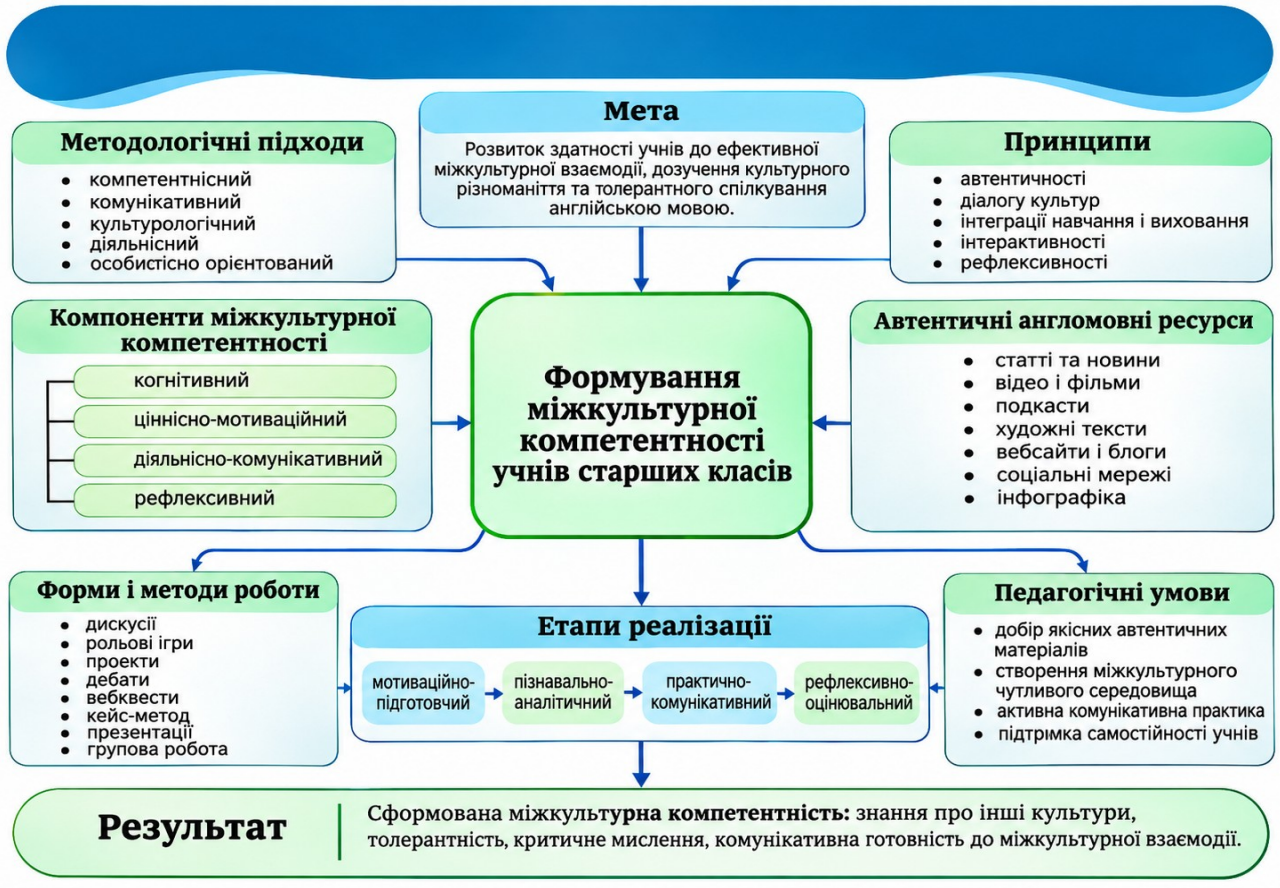

Рис. 1.1. Модель формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів

Результативність реалізації розробленої моделі залежить від створення відповідних педагогічних умов, які забезпечують цілеспрямованість, систематичність і практичну спрямованість процесу формування міжкультурної компетентності старшокласників. Відповідно до запропонованої моделі визначено чотири педагогічні умови (рис. 1.1).

Перша педагогічна умова – добір якісних автентичних англомовних матеріалів. Її реалізація передбачає систематичний відбір статей, новин, відеоматеріалів, подкастів, художніх текстів та інших ресурсів відповідно до вікових особливостей, рівня мовної підготовки, пізнавальних інтересів учнів і навчальних завдань. Особливого значення набувають культурна інформативність, актуальність, достовірність, доступність і виховний потенціал матеріалів. Наприклад, використання відеосюжетів про повсякденне життя британських та американських підлітків забезпечує ознайомлення учнів із реальними моделями міжкультурної комунікації.

Друга педагогічна умова – створення міжкультурно чутливого освітнього середовища. Вона передбачає формування атмосфери взаємоповаги, толерантності, психологічної безпеки та відкритості до культурного різноманіття. Важливим є забезпечення можливостей для вільного висловлення думок, обговорення культурних відмінностей без упереджень і формування позитивного ставлення до представників інших культур. Наприклад, під час обговорення культурних традицій учитель організовує діалог, у якому учні вчаться уникати стереотипних суджень і поважати альтернативні погляди.

Третя педагогічна умова – організація активної комунікативної практики. Її реалізація передбачає систематичне залучення учнів до дискусій, рольових ігор, дебатів, проєктної діяльності та розв’язання проблемних ситуацій із використанням автентичних англомовних ресурсів. Важливим є створення навчальних ситуацій, максимально наближених до реального міжкультурного спілкування. Наприклад, після перегляду автентичного відео про правила

спілкування в різних країнах учні моделюють діалоги, добираючи відповідні мовленнєві формули й стратегії поведінки.

Четверта педагогічна умова – підтримка самостійності учнів. Вона передбачає створення можливостей для самостійного пошуку, добору, аналізу й критичного оцінювання автентичних англомовних ресурсів, а також розвитку рефлексивних умінь. Реалізація цієї умови забезпечується через індивідуальні дослідницькі завдання, навчальні проєкти, вебквести, ведення рефлексивних щоденників і самооцінювання результатів діяльності. Наприклад, учні самостійно обирають культурну проблему, досліджують її за допомогою англомовних джерел, формулюють висновки та презентують результати.

Таким чином, комплексна реалізація визначених педагогічних умов забезпечує організаційно-методичну основу формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів. Їх взаємозв’язок сприяє розвитку культурної обізнаності, комунікативної активності, толерантності, самостійності та здатності до критичного осмислення міжкультурного досвіду.

Саме тому, зазначимо, що методологічні підходи, дидактичні принципи, форми й методи роботи та педагогічні умови є взаємопов’язаними складниками розробленої моделі. Їх комплексне застосування створює передумови для послідовного формування когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності старшокласників і забезпечує спрямованість освітнього процесу на досягнення визначеного результату – сформованості знань про інші культури, толерантності, критичного мислення та комунікативної готовності до міжкультурної взаємодії.

Висновки до розділу І

Таким чином, теоретичний аналіз проблеми формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів дозволив визначити її сутність, структуру та основні складники. Встановлено, що

міжкультурна компетентність є інтегративним особистісним утворенням, яке охоплює когнітивний, ціннісно-мотиваційний, діяльнісно-комунікативний та рефлексивний компоненти й забезпечує готовність учнів до ефективної взаємодії з представниками інших культур.

З’ясовано, що автентичні англомовні ресурси, зокрема статті, відеоматеріали, подкасти, художні тексти, вебсайти та соціальні мережі, мають значний дидактичний потенціал, оскільки сприяють розвитку іншомовних комунікативних умінь, культурної обізнаності, критичного мислення та толерантного ставлення до культурного різноманіття.

Теоретично обґрунтовано модель формування міжкультурної компетентності старшокласників, яка інтегрує методологічні підходи, дидактичні принципи, форми й методи навчання, педагогічні умови та етапи реалізації. Визначено, що результативність запропонованої моделі залежить від добору якісних автентичних матеріалів, створення міжкультурно чутливого освітнього середовища, організації активної комунікативної практики та підтримки самостійності учнів.

Таким чином, комплексне використання автентичних англомовних ресурсів створює сприятливі педагогічні передумови для формування міжкультурної компетентності старшокласників, розвитку їхньої культурної обізнаності, толерантності та готовності до конструктивної міжкультурної взаємодії.

Отже, визначено, що ефективність формування міжкультурної компетентності учнів старших класів забезпечується комплексною реалізацією чотирьох педагогічних умов: добором якісних автентичних англомовних матеріалів, створенням міжкультурно чутливого освітнього середовища, організацією активної комунікативної практики та підтримкою самостійності учнів. Їх взаємопов’язане впровадження сприяє розвитку культурної обізнаності, толерантності, критичного мислення, рефлексивних умінь і готовності старшокласників до ефективної міжкультурної взаємодії.

РОЗДІЛ ІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ АНГЛОМОВНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

2.1. Розроблення комплексу вправ і завдань із використанням автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів

Відповідно до чинної навчальної програми з іноземних мов, у старшій школі (10–11 класи) особлива увага приділяється розвитку іншомовної комунікативної та міжкультурної компетентностей учнів. На цьому етапі систематизуються й поглиблюються мовні, мовленнєві та соціокультурні знання, уміння й навички, набуті на попередніх етапах навчання. Важливого значення набуває використання автентичних англомовних ресурсів, які забезпечують ознайомлення учнів із культурними особливостями, традиціями, цінностями та нормами поведінки представників інших культур. Методи й форми навчальної діяльності дедалі більше наближаються до реальних ситуацій міжкультурного спілкування, сприяючи розвитку толерантності, критичного мислення та готовності до конструктивної міжкультурної взаємодії.

У межах кваліфікаційної роботи розроблено комплекс із 25 вправ і завдань (дод. Б), спрямованих на формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів. Запропонований комплекс передбачає використання автентичних відеоматеріалів, статей, подкастів, художніх текстів та інтернет-ресурсів у поєднанні з дискусіями, рольовими іграми, кейс-завданнями, дебатами та проєктною діяльністю [5, 18, 23, 45, 54, 58, 64].

Урок 1. «Cultural Diversity and Intercultural Communication» (Культурне різноманіття та міжкультурне спілкування)

Вправа 1. Role Play «Guess the Culture» (Вгадай культуру)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом ознайомлення з культурними особливостями англомовних країн; розвивати навички монологічного та діалогічного мовлення, уміння аналізувати культурну інформацію, ставити запитання, порівнювати традиції та толерантно ставитися до культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, інтерактивна.

Автентичні англомовні ресурси: короткі відеосюжети, інформаційні статті та фотографії, що відображають культурні традиції, повсякденне життя й особливості спілкування представників англомовних країн.

Вправа 2. Role Play «International Cultural Fair» (Міжнародний культурний ярмарок)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь представляти культурні особливості англомовних країн, порівнювати традиції, норми поведінки та цінності різних народів; удосконалювати навички монологічного й діалогічного мовлення, аргументованого висловлювання та толерантного спілкування.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, інтерактивна.

Автентичні англомовні ресурси: туристичні вебсайти, інформаційні статті, відеосюжети, інтерв’ю та матеріали про культурні традиції Великої Британії, США, Канади й Австралії.

Вправа 3. Role Play «Intercultural Communication Counselor Session» (Консультація з міжкультурного спілкування)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аудіювання, постановки уточнювальних запитань, аналізу культурних відмінностей та вибору відповідних стратегій поведінки в ситуаціях міжкультурного спілкування; розвивати толерантність, емпатію та здатність до конструктивного подолання міжкультурних непорозумінь.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Автентичні англомовні ресурси: відеосюжети, інтерв’ю та інформаційні статті про культурні традиції, особливості мовленнєвого етикету й норми спілкування в англомовних країнах.

Вправа 4. Role Play «Cultural Differences Debate» (Дискусія про культурні відмінності)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку навичок ведення діалогу-дискусії щодо культурних відмінностей, традицій і цінностей представників різних країн; удосконалювати вміння аргументовано висловлювати власну думку, критично оцінювати культурну інформацію, поважати позицію співрозмовника та знаходити взаєморозуміння в ситуаціях міжкультурного спілкування.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Автентичні англомовні ресурси: статті, інтерв’ю та відеоматеріали про особливості спілкування, культурні традиції й соціальні норми Великої Британії, США та інших англомовних країн.

Вправа 5. Role Play «Cultural Adaptation vs Cultural Identity» (Культурна адаптація чи збереження культурної ідентичності)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь діалогічного мовлення, аргументованого висловлювання власної позиції, переконання та спростування аргументів співрозмовника; розвивати критичне мислення, толерантність і здатність знаходити порозуміння в умовах культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, дебати.

Автентичні англомовні ресурси: статті, інтерв’ю, відеоматеріали та публікації англомовних медіа, присвячені культурній адаптації, національній ідентичності, міграції та міжкультурному спілкуванню.

Вправа 6. Role Play «International Student Exchange Interview» (Співбесіда для участі в міжнародній програмі учнівського обміну)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь ведення формального діалогу-інтерв'ю, використання мовленнєвого етикету, постановки запитань і надання аргументованих відповідей; удосконалювати навички іншомовного спілкування в ситуаціях міжкультурної взаємодії, розвивати культурну обізнаність, толерантність і готовність до адаптації в іншомовному середовищі.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: інформаційні матеріали міжнародних програм учнівського обміну, англомовні вебсайти освітніх організацій, відеоінтерв'ю з учасниками міжнародних освітніх проєктів, зразки анкет і рекомендації щодо проходження співбесіди.

Вправа 7. Role Play «Intercultural Interview» (Інтерв'ю про міжкультурну взаємодію)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь ведення формального діалогу-інтерв'ю, аргументованого висловлювання власної думки та дотримання норм іншомовного мовленнєвого етикету; удосконалювати навички спілкування англійською мовою, розвивати культурну обізнаність, толерантність і впевненість у ситуаціях міжкультурної взаємодії.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: відеоінтерв'ю, подкасти, статті та інформаційні матеріали англомовних освітніх платформ, присвячені культурним традиціям, міжкультурному спілкуванню та досвіду міжнародних освітніх обмінів.

Очікуваний результат: розвиток умінь ведення формального іншомовного діалогу, постановки уточнювальних запитань, аргументованого висловлювання думок і критичного осмислення культурних відмінностей. Вправа сприяє формуванню культурної обізнаності, толерантності, комунікативної впевненості та готовності старшокласників до ефективної міжкультурної взаємодії.

Урок 2. Exploring Cultural Heritage and Art (Дослідження культурної спадщини та мистецтва)

Вправа 8. Role Play «Famous Cultural Figure Interview» (Інтерв'ю з відомим представником культури)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь діалогічного мовлення, проведення інтерв'ю та обговорення культурної спадщини різних народів; поглиблювати знання про мистецтво, традиції та культурні цінності англомовних країн; розвивати творчу уяву, критичне мислення, культуру іншомовного спілкування та повагу до культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: англомовні інтерв'ю з митцями, відеоматеріали музеїв і культурних установ, біографічні статті, віртуальні музейні експозиції та публікації про мистецтво й культурну спадщину Великої Британії, США, Канади та Австралії.

Вправа 9. Role Play «Exploring Cultural Heritage at the Art Gallery» (Дослідження культурної спадщини в художній галереї)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь описового та діалогічного мовлення, аналізу мистецьких творів як відображення культурних традицій і національних цінностей; удосконалювати навички висловлення власних вражень, порівняння культурних особливостей, критичного осмислення художніх образів і толерантного сприйняття культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: віртуальні експозиції художніх музеїв Великої Британії, США, Канади та Австралії, англомовні описи мистецьких творів, музейні відеоекскурсії, інтерв'ю з художниками та інформаційні матеріали про культурну спадщину.

Вправа 10. Role Play «Choosing a Painting for an International Cultural Exhibition» (Вибір картини для міжнародної культурної виставки)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь усного іншомовного спілкування, аналізу та оцінювання мистецьких творів різних культур; удосконалювати навички аргументованого висловлення власної думки, обґрунтування вибору, порівняння культурних особливостей та досягнення спільного рішення в процесі міжкультурної взаємодії.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: віртуальні експозиції художніх музеїв Великої Британії, США, Канади та Австралії, англомовні музейні каталоги, описи мистецьких творів, інформаційні статті про художників і культурну спадщину різних народів.

Вправа 11. Role Play «Debate: Art as a Reflection of Cultural Identity» (Дебати: мистецтво як відображення культурної ідентичності)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аргументованого монологічного мовлення, критичного мислення, порівняння культурних цінностей та толерантного ставлення до мистецьких традицій різних народів.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, дебати.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та віртуальні музейні експозиції, присвячені традиційному й сучасному мистецтву англомовних країн.

Вправа 12. Role Play «Critics’ Corner: Art Across Cultures» (Куточок критиків: мистецтво різних культур)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь ведення дискусії, аргументованого висловлення власної думки, аналізу культурного змісту мистецьких творів та поваги до культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: віртуальні музейні експозиції, англомовні статті та відеоматеріали про мистецтво й культурну спадщину Великої Британії, США, Канади та Австралії.

Вправа 13. Role Play «Time Travel: Exploring Cultural Heritage» (Подорож у часі: дослідження культурної спадщини)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь діалогічного мовлення, постановки запитань, порівняння культурних традицій різних історичних періодів та усвідомлення значення мистецтва у збереженні культурної ідентичності.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: біографічні статті, музейні вебсайти, відеоматеріали та віртуальні експозиції, присвячені творчості відомих митців і культурній спадщині різних країн.

Вправа 14. Role Play «Art and Society: Intercultural Perspectives» (Мистецтво і суспільство: міжкультурні погляди)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь усного іншомовного спілкування, аргументованого висловлення власної позиції, ведення дискусії та усвідомлення ролі мистецтва у збереженні культурної спадщини й розвитку міжкультурного діалогу.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, інтерв’ю, відеоматеріали та публікації англомовних музеїв і культурних організацій про роль мистецтва в суспільстві та міжкультурній взаємодії.

Очікуваний результат: поглиблення знань учнів про культурну спадщину та мистецтво англомовних країн, розвиток умінь аналізувати й порівнювати мистецькі твори, аргументовано висловлювати власну думку, усвідомлювати культурні відмінності та формувати толерантне ставлення до культурного різноманіття.

Урок 3. «The World Around Us: Cultural Diversity» (Навколишній світ: культурне різноманіття)

Вправа 15. Role Play «Planning an Intercultural Weekend Activity» (Планування міжкультурного дозвілля)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь ведення неформального діалогу, узгодження спільних планів, висловлення пропозицій та ознайомлення з культурними традиціями англомовних країн.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: туристичні вебсайти, афіші культурних заходів, відеоматеріали та інформаційні статті про музеї, фестивалі й культурні пам’ятки англомовних країн.

Вправа 16. Role Play «Guess the Cultural Tradition» (Відгадай культурну традицію) (рис. 2.6.)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь англомовного усного спілкування, опису культурних традицій, аудіювання, постановки уточнювальних запитань та розпізнавання культурних особливостей англомовних країн.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: англомовні статті, туристичні вебсайти, відеоматеріали та інформаційні публікації про традиції, свята й культурні звичаї Великої Британії, США, Канади та Австралії.

Вправа 17. Role Play «Globalization vs Cultural Traditions» (Глобалізація та культурні традиції)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь англомовного усного спілкування, аргументованого висловлення власної позиції, ведення дискусії та усвідомлення впливу глобалізації на культурну ідентичність різних народів.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, дебати.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та публікації англомовних медіа про глобалізацію, культурне різноманіття й збереження національних традицій.

Вправа 18. Role Play «TV Talk Show: Cultural Diversity and Intercultural Understanding» (Телевізійне токшоу: культурне різноманіття та міжкультурне взаєморозуміння) (рис. 2.7)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аргументованого англомовного спілкування, ведення дискусії, аналізу культурних відмінностей та толерантного ставлення до представників інших культур.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: відеофрагменти англомовних токшоу, інтерв'ю, статті та інформаційні матеріали про культурне різноманіття, міжкультурне спілкування й подолання стереотипів.

Вправа 19. Role Play «Future World 2070: Cultural Diversity and Global Communication» (Світ майбутнього 2070: культурне різноманіття та глобальне спілкування)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь англомовного усного спілкування, прогнозування культурних змін, аргументованого висловлення власних ідей та обговорення майбутнього міжкультурної взаємодії.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та публікації англомовних медіа про глобалізацію, культурне різноманіття, розвиток технологій і майбутнє міжкультурного спілкування.

Очікуваний результат: поглиблення знань учнів про культурне різноманіття, традиції та цінності англомовних країн, розвиток умінь порівнювати культурні особливості, аргументовано висловлювати власну думку,

вести міжкультурний діалог, критично оцінювати вплив глобалізації та формувати толерантне ставлення до представників інших культур.

Урок 4. «Healthy Lifestyle Across Cultures» (Здоровий спосіб життя в різних культурах)

Вправа 20. Role Play «Lifestyle Choices Across Cultures» (Особливості способу життя в різних культурах)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь неформального англомовного спілкування, порівняння традицій харчування, дозвілля та здорового способу життя в різних країнах; розвивати толерантність і повагу до культурних відмінностей.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та публікації англомовних медіа про традиції харчування, фізичну активність і повсякденний спосіб життя у Великій Британії, США, Канаді та Австралії.

Вправа 21. Role Play «TV Debate: Traditional Food vs. Global Food Culture» (Телевізійні дебати: традиційна кухня та глобальна культура харчування)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аргументованого англомовного спілкування, ведення дискусії, порівняння гастрономічних традицій різних народів та усвідомлення значення національної кухні для культурної ідентичності.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, дебати.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та публікації англомовних медіа про традиційні страви, культуру харчування та вплив глобалізації на гастрономічні традиції Великої Британії, США, Канади й Австралії.

Вправа 22. Role Play «School Campaign for Cultural Diversity» (Шкільна кампанія з популяризації культурного різноманіття)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь створювати переконливі монологічні висловлювання, презентувати ідеї, працювати в команді та популяризувати цінності культурного різноманіття й міжкультурного взаєморозуміння.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали, інформаційні плакати та матеріали міжнародних освітніх організацій про культурне різноманіття, толерантність і міжкультурну комунікацію.

Вправа 23. Role Play «Choosing a Traditional Sport Across Cultures» (Вибір традиційного виду спорту в різних культурах)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аргументованого англомовного спілкування, переконання, ведення діалогу та порівняння спортивних традицій різних народів.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та інформаційні публікації про популярні й традиційні види спорту Великої Британії, США, Канади та Австралії.

Вправа 24. Role Play «Cultural Influencer and Follower» (Культурний блогер та його підписник)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь неформального англомовного спілкування, обговорення культурних традицій, аргументованого висловлення думок та подолання культурних стереотипів.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: англомовні відеоблоги, публікації в Instagram, TikTok, YouTube та інформаційні матеріали про культурні традиції, повсякденне життя й особливості спілкування в англомовних країнах.

Вправа 25. Role Play «Intercultural Communication Adviser Session» (Консультація з міжкультурного спілкування)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь англомовного діалогічного спілкування, постановки запитань, аргументованого висловлення власної думки та вибору ефективних стратегій міжкультурної взаємодії.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали, освітні вебсайти та інформаційні публікації про культурні традиції, мовленнєвий етикет і правила міжкультурного спілкування в англомовних країнах.

Очікуваний результат: поглиблення знань учнів про особливості здорового способу життя, харчові традиції та фізичну активність у різних культурах, розвиток умінь порівнювати культурні практики, аргументовано висловлювати власну думку, надавати рекомендації англійською мовою, вести міжкультурний діалог та формувати повагу до культурних відмінностей.

Реалізація розробленого комплексу з 25 рольових ігор, спрямованих на формування міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів, передбачає забезпечення позитивної динаміки розвитку культурної обізнаності, ціннісного ставлення до культурного різноманіття, іншомовних комунікативних умінь та здатності до рефлексивного осмислення міжкультурної взаємодії.

Очікувана результативність запропонованого комплексу визначається його практичною спрямованістю, інтерактивним характером навчальної діяльності, використанням автентичних англомовних матеріалів та моделюванням ситуацій реального міжкультурного спілкування. Систематичне виконання рольових ігор забезпечуватиме поступовий перехід від засвоєння знань про культурні особливості англомовних країн до їх практичного застосування в комунікативній діяльності.

Відповідно до структурних компонентів міжкультурної компетентності очікувані результати реалізації комплексу рольових ігор конкретизовано за чотирма взаємопов’язаними напрямами.

1. **Когнітивний компонент**. Передбачається поглиблення знань учнів про культурні традиції, національні цінності, особливості повсякденного життя, мистецтва, харчування, спорту та соціальної взаємодії представників англомовних країн. Виконання рольових ігор «Guess the Culture», «International Cultural Fair», «Exploring Cultural Heritage at the Art Gallery», «Guess the Cultural Tradition» сприятиме розвитку вмінь аналізувати автентичну культурну інформацію, визначати спільні й відмінні риси культур, розпізнавати культурні стереотипи та усвідомлювати взаємозв'язок мови й культури.

2. **Ціннісно-мотиваційний компонент**. Очікується підвищення пізнавального інтересу до вивчення культур англомовних країн, формування позитивного ставлення до культурного різноманіття, поваги до національних традицій та усвідомлення цінності власної культурної ідентичності. Рольові ігри «Cultural Adaptation vs Cultural Identity», «Globalization vs Cultural Traditions», «TV Talk Show: Cultural Diversity and Intercultural Understanding», «School Campaign for Cultural Diversity» сприятимуть розвитку толерантності, емпатії, відкритості до альтернативних поглядів і мотивації до міжкультурного спілкування.

3. **Діяльнісно-комунікативний компонент**. Передбачається вдосконалення практичних умінь іншомовного діалогічного та монологічного мовлення, зокрема здатності ініціювати й підтримувати розмову, ставити уточнювальні запитання, аргументувати власну позицію, вести дискусію, досягати компромісу та дотримуватися норм міжкультурного мовленнєвого етикету. Виконання вправ «International Student Exchange Interview», «Intercultural Interview», «Planning an Intercultural Weekend Activity», «Cultural Influencer and Follower», «Intercultural Communication Adviser Session» сприятиме формуванню готовності учнів застосовувати набуті знання в змодельованих ситуаціях міжкультурної взаємодії.

4. **Рефлексивний компонент**. Очікується розвиток здатності учнів критично осмислювати власні культурні уявлення, аналізувати причини міжкультурних непорозумінь, оцінювати ефективність обраних комунікативних стратегій та коригувати власну поведінку відповідно до особливостей

культурного середовища. Рольові ігри «Cultural Differences Debate», «Critics' Corner: Art Across Cultures», «Future World 2070: Cultural Diversity and Global Communication» сприятимуть формуванню навичок самооцінювання, культурної рефлексії та усвідомленого ставлення до міжкультурної комунікації.

Важливим очікуваним результатом є також розвиток навичок самостійної роботи з автентичними англомовними ресурсами. Учні вдосконалюватимуть уміння здійснювати пошук необхідної інформації, аналізувати зміст англомовних статей, відеоматеріалів, інтерв'ю та цифрових публікацій, критично оцінювати достовірність інформації й використовувати її для розв'язання комунікативних завдань.

Таким чином, очікуваним інтегральним результатом реалізації комплексу з 25 рольових ігор є підвищення рівня сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів, що виявлятиметься в поглибленні культурних знань, розвитку позитивного ціннісного ставлення до культурного різноманіття, удосконаленні практичних умінь міжкультурного спілкування та здатності до рефлексивного оцінювання власної комунікативної поведінки.

Запропонований комплекс забезпечує взаємозв'язок когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності, створюючи педагогічні передумови для переходу учнів від пасивного засвоєння культурної інформації до активної, усвідомленої та толерантної взаємодії з представниками інших культур.

Ефективність комплексу доцільно визначати за результатами порівняльної діагностики рівнів сформованості зазначених компонентів до та після його впровадження, що дасть змогу встановити фактичну динаміку міжкультурної компетентності та обґрунтувати результативність використання автентичних англомовних ресурсів у навчанні учнів старших класів.

Зазначимо, що запропонований комплекс із 25 рольових ігор може бути адаптований відповідно до рівня іншомовної підготовки та індивідуальних особливостей учнів старших класів. Використання автентичних англомовних ресурсів (відеоматеріалів, статей, подкастів, музейних експозицій, вебсайтів і

соціальних мереж), а також дидактичних опор (рольових карток, зразків діалогів, ілюстрацій) забезпечує наближення навчальних ситуацій до реальних умов міжкультурного спілкування. Реалізація запропонованих вправ сприяє розвитку іншомовної комунікативної компетентності, поглибленню культурної обізнаності, формуванню толерантності, критичного мислення, усвідомленню власної культурної ідентичності та готовності до ефективної взаємодії з представниками інших культур.

2.2. Організація та проведення пробного навчання з використанням автентичних англомовних ресурсів

Пробне навчання проводилося з метою перевірки припущення про те, що використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів на уроках англійської мови позитивно впливає на формування міжкультурної компетентності учнів старших класів, сприяє поглибленню їхньої культурної обізнаності, розвитку вмінь міжкультурного спілкування, толерантного ставлення до представників інших культур та усвідомленню культурного різноманіття.

До проведення пробного навчання було залучено учнів 10-Б та 11-А класів Вінницького ліцею № 19 Вінницької області. У дослідженні взяли участь 25 учнів, оскільки під час вивчення англійської мови клас поділяється на дві підгрупи. Пробне навчання проводилося з 07.04.2026 до 20.04.2026 року та охоплювало чотири уроки англійської мови.

Основною метою пробного навчання було експериментально перевірити доцільність та ефективність використання розробленого комплексу рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів, представленого в параграфі 2.1.

У процесі пробного навчання передбачалося використання комплексу з 25 рольових ігор, об'єднаних у чотири тематичні блоки: «Cultural Diversity and Intercultural Communication», «Exploring Cultural Heritage and Art», «The World

Around Us: Cultural Diversity» та «Healthy Lifestyle Across Cultures». Зміст вправ спрямовувався на розвиток культурної обізнаності, формування позитивного ставлення до культурного різноманіття, удосконалення навичок іншомовного спілкування та готовності до конструктивної міжкультурної взаємодії.

1. Відповідно до поставленої мети було визначено такі основні завдання пробного навчання:

2. Визначити основні етапи організації та проведення пробного навчання з формування міжкультурної компетентності учнів старших класів.

3. Діагностувати вихідний рівень сформованості міжкультурної компетентності учнів за когнітивним, ціннісно-мотиваційним, діяльнісно-комунікативним та рефлексивним компонентами.

4. Упровадити розроблений комплекс із 25 рольових ігор із використанням автентичних англомовних ресурсів у процес навчання англійської мови.

5. Визначити рівень сформованості міжкультурної компетентності учнів після проведення пробного навчання.

6. Здійснити порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового діагностування з метою виявлення динаміки показників сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів.

7. Узагальнити результати пробного навчання та оцінити ефективність і доцільність використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів як засобу формування міжкультурної компетентності учнів старших класів.

Саме тому, організація пробного навчання передбачала комплексну перевірку результативності запропонованих рольових ігор, спрямованих на формування основних компонентів міжкультурної компетентності. Порівняння результатів вхідного та підсумкового діагностування мало забезпечити можливість оцінювання динаміки розвитку міжкультурної компетентності учнів і визначення педагогічної доцільності використання автентичних англомовних ресурсів у процесі навчання англійської мови.

Організація пробного навчання здійснювалася з метою:

- перевірити ефективність використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів у процесі формування міжкультурної компетентності учнів старших класів;

- визначити вихідний рівень сформованості міжкультурної компетентності учнів;

- виявити труднощі, з якими стикаються учні під час сприйняття іншомовної культурної інформації та міжкультурного спілкування;

- оцінити доцільність запропонованого комплексу рольових ігор і методичних прийомів для розвитку міжкультурної компетентності.

Відповідно до змісту чинних навчальних програм з іноземних мов та сучасних методичних підходів до формування міжкультурної компетентності, оцінювання її сформованості в учнів старших класів доцільно здійснювати комплексно, враховуючи культурні знання, ціннісні орієнтації, комунікативні вміння та здатність до осмислення власного досвіду міжкультурної взаємодії.

З огляду на специфіку використання автентичних англомовних ресурсів і рольових ігор як засобів формування міжкультурної компетентності було визначено такі критерії оцінювання рівня її сформованості в учнів старших класів:

Когнітивний критерій – обізнаність із культурними традиціями, звичаями, цінностями та нормами поведінки представників англомовних країн; здатність аналізувати й порівнювати культурні особливості, розуміти автентичну англомовну інформацію.

Ціннісно-мотиваційний критерій – зацікавленість у пізнанні інших культур, позитивне ставлення до культурного різноманіття, повага до культурних відмінностей, толерантність та готовність до міжкультурного спілкування.

Діяльнісно-комунікативний критерій – здатність здійснювати іншомовне спілкування в різних міжкультурних ситуаціях, дотримуватися норм мовленнєвого етикету, аргументувати власну позицію, застосовувати ефективні комунікативні стратегії та долати культурні непорозуміння.

Рефлексивний критерій – здатність усвідомлювати власну культурну ідентичність, критично оцінювати культурні стереотипи, аналізувати особливості власної комунікативної поведінки, визначати причини міжкультурних непорозумінь та коригувати способи взаємодії з представниками інших культур.

Перед початком пробного навчання було проведено вхідне діагностування, спрямоване на визначення початкового рівня сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів відповідно до зазначених критеріїв.

Учням було запропоновано завдання, що передбачали аналіз автентичних англомовних матеріалів, визначення культурних особливостей англомовних країн, розпізнавання культурних стереотипів, моделювання ситуацій міжкультурного спілкування та висловлення власного ставлення до культурного різноманіття. Отримані результати стали основою для подальшого порівняльного аналізу показників сформованості міжкультурної компетентності до та після впровадження розробленого комплексу з 25 рольових ігор.

Максимальна кількість балів, яку могли отримати учні за виконання діагностичних завдань, становила 12 балів. Оцінювання рівня сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів здійснювалося відповідно до чотирьох критеріїв: когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного.

За результатами оцінювання було визначено такі рівні сформованості міжкультурної компетентності: низький – 0–3 бали, середній – 4–6 балів, достатній – 7–9 балів, високий – 10–12 балів. За неправильні відповіді або невиконані завдання бали не нараховувалися.

Характеристику критеріальних рівнів сформованості міжкультурної компетентності учнів 10-го та 11-го класів представлено в таблиці 2.1 та 2.2.

У процесі пробного навчання основну увагу було зосереджено на впровадженні комплексу рольових ігор із використанням автентичних англомовних ресурсів як засобу формування міжкультурної компетентності учнів

старших класів. Основна мета полягала не лише в поглибленні знань про культурні традиції, цінності та особливості повсякденного життя представників англомовних країн, а й у розвитку здатності аналізувати культурні відмінності, долати стереотипи, виявляти толерантність, аргументовано висловлювати власну позицію та застосовувати відповідні комунікативні стратегії в ситуаціях міжкультурної взаємодії.

Таблиця 2.1

Критерії та рівні оцінювання сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів

Рівень	**Кількість балів**	**Характеристика**
1	**2**	**3**
Високий	10–12	Ґрунтовні знання культурних особливостей, стійка мотивація до міжкультурного спілкування, здатність ефективно взаємодіяти з представниками інших культур, критично осмислювати культурні відмінності.
Достатній	7–9	Достатня культурна обізнаність, позитивне ставлення до культурного різноманіття, здатність підтримувати міжкультурний діалог із незначними труднощами.
Середній	4–6	Фрагментарні знання культурних особливостей, ситуативна зацікавленість, труднощі в аналізі культурних відмінностей та виборі ефективних комунікативних стратегій.
Низький	0–3	Обмежені знання про інші культури, недостатня готовність до міжкультурної взаємодії, труднощі в розумінні культурних норм, низький рівень культурної рефлексії.

Запропонована система оцінювання дає змогу визначити вихідний і підсумковий рівні сформованості міжкультурної компетентності учнів та простежити динаміку її розвитку внаслідок використання комплексу рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів.

Таблиця 2.2

Критерії та рівні сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів засобами автентичних англомовних ресурсів

Кри-терій	Кількість балів	Рівень	Характеристика рівнів сформованості
1	2	3	4
Когнітивний	0–3	Низький	Учні мають фрагментарні знання про культурні традиції, цінності та норми поведінки представників англомовних країн. Відчувають труднощі в розумінні автентичних матеріалів і визначенні культурних відмінностей.
	4–6	Середній	Учні володіють базовими знаннями про культуру англомовних країн, частково розуміють культурну інформацію, однак потребують допомоги під час порівняння культурних особливостей.
	7–9	Достатній	Учні демонструють достатню культурну обізнаність, аналізують автентичні англомовні матеріали, визначають спільні та відмінні риси культур, розпізнають основні культурні стереотипи.
	10–12	Високий	Учні мають ґрунтовні знання про культурне різноманіття, самостійно аналізують і критично оцінюють автентичну інформацію, аргументовано порівнюють культурні традиції та цінності.
Ціннісно-мотиваційний	0–3	Низький	Учні виявляють низький інтерес до пізнання інших культур, недостатню готовність до міжкультурної взаємодії, можуть демонструвати стереотипні судження.
	4–6	Середній	Учні виявляють ситуативний інтерес до культурного різноманіття, частково усвідомлюють значення толерантності та поваги до культурних відмінностей.
	7–9	Достатній	Учні демонструють стійкий інтерес до вивчення інших культур, позитивне ставлення до культурного різноманіття, повагу до традицій та готовність до міжкультурного спілкування.
	10–12	Високий	Учні характеризуються високою мотивацією до міжкультурної взаємодії,

			толерантністю, емпатією, відкритістю до інших культур та усвідомленням цінності власної культурної ідентичності.
Діяльнісно-комунікативний	0–3	Низький	Учні мають значні труднощі в міжкультурному спілкуванні, не враховують культурні норми та мовленнєвий етикет, не застосовують ефективних комунікативних стратегій.
	4–6	Середній	Учні здатні підтримувати простий міжкультурний діалог, частково враховують культурні особливості співрозмовника, потребують допомоги у виборі комунікативних стратегій.
	7–9	Достатній	Учні впевнено беруть участь у рольових іграх, аргументують власну позицію, дотримуються основних норм міжкультурного етикету, здатні долати окремі комунікативні труднощі.
	10–12	Високий	Учні вільно здійснюють міжкультурне спілкування, ефективно застосовують комунікативні стратегії, враховують культурний контекст, конструктивно розв'язують ситуації культурних непорозумінь.
Рефлексивний	0–3	Низький	Учні не усвідомлюють впливу культурних відмінностей на спілкування, мають труднощі з оцінюванням власної поведінки та розпізнаванням культурних стереотипів.
	4–6	Середній	Учні частково усвідомлюють власну культурну ідентичність, здатні визначати окремі причини міжкультурних непорозумінь, однак потребують допомоги в аналізі власних дій.
	7–9	Достатній	Учні аналізують власну комунікативну поведінку, розпізнають культурні стереотипи, оцінюють причини непорозумінь та здатні коригувати способи міжкультурної взаємодії.
	10–12	Високий	Учні демонструють розвинену культурну рефлексію, критично оцінюють власні судження та стереотипи, усвідомлено адаптують комунікативну поведінку до культурного контексту.

Протягом пробного навчання учні виконували різноманітні рольові ігри, спрямовані на формування міжкультурної компетентності засобами автентичних англомовних ресурсів. Зміст рольових ситуацій відповідав тематиці чотирьох розроблених уроків та передбачав ознайомлення з культурними традиціями, цінностями, нормами поведінки й особливостями міжкультурного спілкування представників англомовних країн.

Зокрема, під час вивчення теми «Cultural Diversity and Intercultural Communication» учні моделювали ситуації міжкультурного знайомства, міжнародного студентського обміну, обговорювали культурні відмінності, особливості мовленнєвого етикету та способи подолання культурних стереотипів. Виконуючи ролі іноземних студентів, журналістів, консультантів із міжкультурної комунікації, учні розвивали вміння встановлювати міжкультурні контакти, аргументовано висловлювати власну позицію та виявляти повагу до представників інших культур.

У межах теми «Exploring Cultural Heritage and Art» учні виконували ролі художників, мистецтвознавців, музейних екскурсоводів, культурних експертів та відвідувачів міжнародних виставок. Використовуючи автентичні матеріали англомовних музеїв, мистецьких галерей і культурних вебсайтів, вони аналізували мистецьку спадщину різних країн, порівнювали культурні цінності та обговорювали значення мистецтва у формуванні національної ідентичності.

Під час опрацювання теми «The World Around Us: Cultural Diversity» рольові ігри передбачали моделювання ситуацій міжнародного спілкування, організації міжкультурних заходів, обговорення впливу глобалізації на національні традиції та перспектив розвитку культурного різноманіття. Учні виступали в ролях організаторів культурних подій, телеведучих, експертів і представників різних культур, що сприяло розвитку критичного мислення, толерантності та здатності аналізувати культурні відмінності.

У межах теми «Healthy Lifestyle Across Cultures» учні досліджували особливості харчових традицій, фізичної активності, національних видів спорту

та здорового способу життя в різних культурах. Виконуючи ролі культурних блогерів, консультантів, учасників дискусій і міжнародних спортивних заходів, вони порівнювали культурні практики, обговорювали їхні особливості та формували повагу до різноманітних традицій повсякденного життя.

Усі запропоновані рольові ситуації передбачали активне використання автентичних англомовних ресурсів, зокрема відеоматеріалів, статей, інтерв'ю, музейних вебсайтів, цифрових публікацій та інформаційних матеріалів про культурні особливості англомовних країн. Такі тенденції сприяли поглибленню культурної обізнаності учнів, розширенню тематичного словникового запасу та розвитку практичних умінь міжкультурного спілкування.

Кожне заняття включало інтерактивні форми навчальної діяльності: дискусії, діалоги в парах, групову роботу, аналіз культурних ситуацій, презентації та імпровізовані виступи. Така організація навчання створювала умови для розвитку критичного мислення, уміння порівнювати культурні особливості, аргументувати власні судження, активно слухати співрозмовника та враховувати його культурну позицію. Важливе значення мала також рефлексивна діяльність учнів, яка передбачала обговорення труднощів міжкультурного спілкування, аналіз власних стереотипів та оцінювання ефективності обраних комунікативних стратегій.

У процесі пробного навчання було використано комунікативні, умовно-комунікативні, продуктивні та рецептивно-продуктивні рольові вправи. Умовно-комунікативні вправи забезпечували первинне засвоєння культурної інформації та мовленнєвих моделей міжкультурного спілкування. Комунікативні вправи сприяли розвитку здатності взаємодіяти з представниками інших культур у змодельованих ситуаціях. Продуктивні вправи передбачали самостійне формулювання суджень, аргументацію власної позиції та представлення культурної інформації. Рецептивно-продуктивні вправи поєднували сприймання й аналіз автентичних англомовних матеріалів із подальшим використанням отриманої інформації у процесі рольової взаємодії.

Саме тому, комплексне використання 25 рольових ігор у межах чотирьох тематичних уроків створювало педагогічні передумови для формування когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності учнів старших класів. Поєднання автентичних англомовних ресурсів з інтерактивними методами навчання спрямовувалося на розвиток культурної обізнаності, толерантності, міжкультурної чутливості та готовності учнів до конструктивної взаємодії з представниками інших культур.

Отже, проведення пробного навчання було спрямоване на перевірку ефективності використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів як засобу формування міжкультурної компетентності учнів старших класів. Упродовж чотирьох тематичних уроків здійснювалося систематичне спостереження за навчальною діяльністю учнів, їхньою активністю, здатністю аналізувати культурні особливості та застосовувати набуті знання в ситуаціях міжкультурного спілкування.

Особливу увагу було приділено розвитку когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності. Використання комплексу з 25 рольових ігор забезпечувало залучення учнів до активної міжкультурної взаємодії, ознайомлення з культурними традиціями англомовних країн, формування толерантного ставлення до культурного різноманіття, розвитку критичного мислення та усвідомлення власної культурної ідентичності.

На завершальному етапі пробного навчання було проведено підсумкове діагностування, яке передбачало виконання завдань, аналогічних вхідному зрізу, що створило можливість для порівняння початкових і підсумкових показників сформованості міжкультурної компетентності та визначення динаміки її розвитку за встановленими критеріями.

Таким чином, організація пробного навчання створила необхідні педагогічні умови для перевірки результативності розробленого комплексу

рольових ігор. Порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового діагностування має дати змогу оцінити ефективність використання автентичних англомовних ресурсів у формуванні міжкультурної компетентності учнів старших класів та обґрунтувати доцільність їх подальшого застосування на уроках англійської мови.

2.3. Аналіз результатів пробного навчання та оцінювання ефективності використання автентичних англомовних ресурсів у формуванні міжкультурної компетентності учнів старших класів

Перед початком пробного навчання було проведено вхідне діагностування з метою визначення початкового рівня сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів. У дослідженні взяли участь 25 учнів 10-го та 11-го класу. Результати вхідного діагностування представлено у табл. 2.3 та рис. 2.1.

Аналіз результатів засвідчив, що рівень сформованості міжкультурної компетентності учнів є неоднорідним. Зокрема, високий рівень продемонстрували 3 учні (12%), достатній – 7 учнів (28%), середній – 10 учнів (40%), низький – 5 учнів (20%). Середній бал за результатами вхідного діагностування орієнтовно становив 6,5 бала за 12-бальною шкалою оцінювання.

Таблиця 2.2

Результати вхідного діагностування міжкультурної компетентності

Рівень сформованості	**Кількість учнів**	**Відсоток**
1	**2**	**3**
Високий	3	12%
Достатній	7	28%
Середній	10	40%
Низький	5	20%
Разом	25	100%

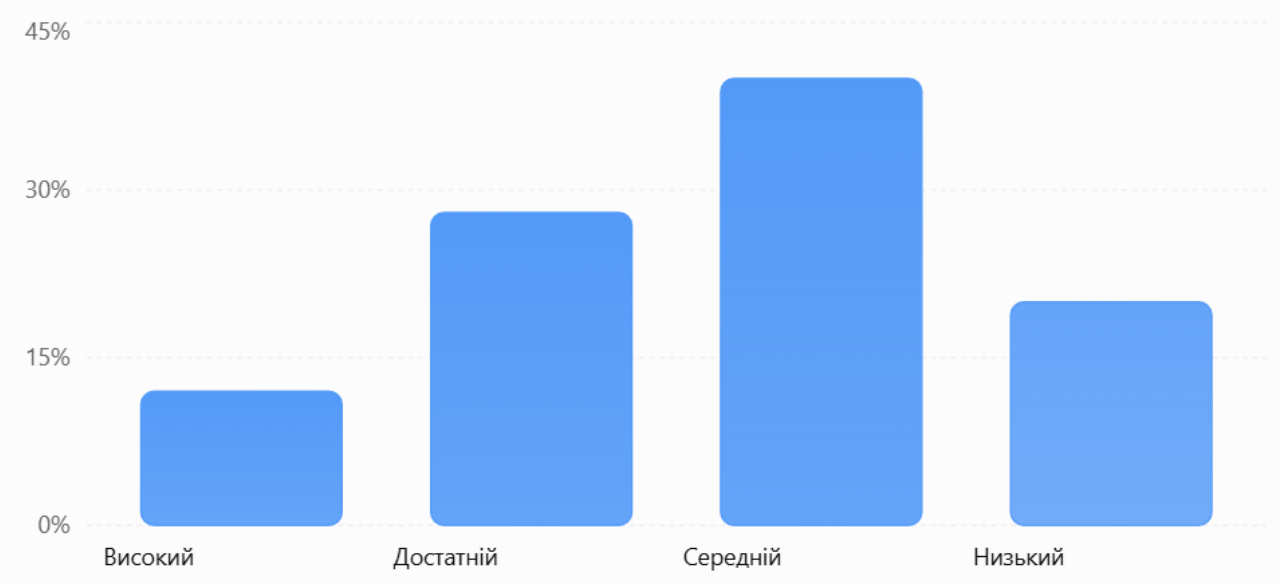

Рис. 2.1. Результати вхідного діагностування рівня сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів

Отримані результати свідчать про те, що більшість учнів – 15 осіб (60%) – перебувають на середньому та низькому рівнях сформованості міжкультурної компетентності, що вказує на необхідність цілеспрямованої педагогічної роботи щодо поглиблення знань про культурні традиції та цінності англомовних країн, розвитку толерантного ставлення до культурного різноманіття, удосконалення вмінь міжкультурного спілкування та формування здатності до культурної рефлексії. Водночас 10 учнів (40%) продемонстрували достатній і високий рівні сформованості міжкультурної компетентності, що свідчить про наявність певного досвіду міжкультурної взаємодії, культурної обізнаності та готовності до спілкування з представниками інших культур.

Отож, результати вхідного діагностування обґрунтовують доцільність упровадження розробленого комплексу з 25 рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів, спрямованого на розвиток когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності учнів старших класів.

На першому пробному уроці «Cultural Diversity and Intercultural Communication» учні продемонстрували переважно середній рівень сформованості міжкультурної компетентності. Середній бал становив 6,6. Зокрема, високий рівень мали 3 учні (12%), достатній – 7 учнів (28%), середній – 10 учнів (40%), низький – 5 учнів (20%). Отримані результати засвідчили необхідність поглиблення культурної обізнаності, розвитку толерантності та вдосконалення вмінь міжкультурного спілкування.

Після другого заняття «Exploring Cultural Heritage and Art» спостерігалася позитивна динаміка показників сформованості міжкультурної компетентності. Середній бал підвищився до 6,7. За результатами оцінювання високий рівень продемонстрували 4 учні (16%), достатній – 8 учнів (32%), середній – 9 учнів (36%), низький – 4 учні (16%), що свідчить про поступове поглиблення знань учнів про культурну спадщину англомовних країн, розвиток умінь аналізувати культурні особливості та аргументовано висловлювати власну думку під час рольових ігор.

Третє заняття «The World Around Us: Cultural Diversity» характеризувалося подальшим покращенням показників. Середній бал зріс до 6,8. Зокрема, високий рівень сформованості міжкультурної компетентності продемонстрували 5 учнів (20%), достатній – 9 учнів (36%), середній – 8 учнів (32%), низький – 3 учні (12%). Отримані результати вказують на позитивну динаміку розвитку культурної обізнаності, толерантного ставлення до культурного різноманіття, здатності аналізувати культурні відмінності та застосовувати ефективні стратегії міжкультурної взаємодії.

Таким чином, простежується поступове збільшення кількості учнів із високим і достатнім рівнями сформованості міжкультурної компетентності та зменшення частки учнів із низьким рівнем, що свідчить про позитивний вплив використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів на розвиток когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності учнів старших класів.

На завершальному етапі пробного навчання було проведено підсумкове діагностування, під час якого 25 учнів виконували завдання, аналогічні завданням вхідного діагностування, що дало змогу порівняти початкові та підсумкові показники, визначити динаміку розвитку когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності, а також оцінити ефективність використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів (табл. 2.4, рис. 2.2).

Таблиця 2.4

Рівні сформованості міжкультурної компетентності після підсумкового діагностування

Рівень	**Кількість учнів**	**Відсоток**
1	**2**	**3**
Високий	5	20%
Достатній	9	36%
Середній	8	32%
Низький	3	12%
Разом	25	100%

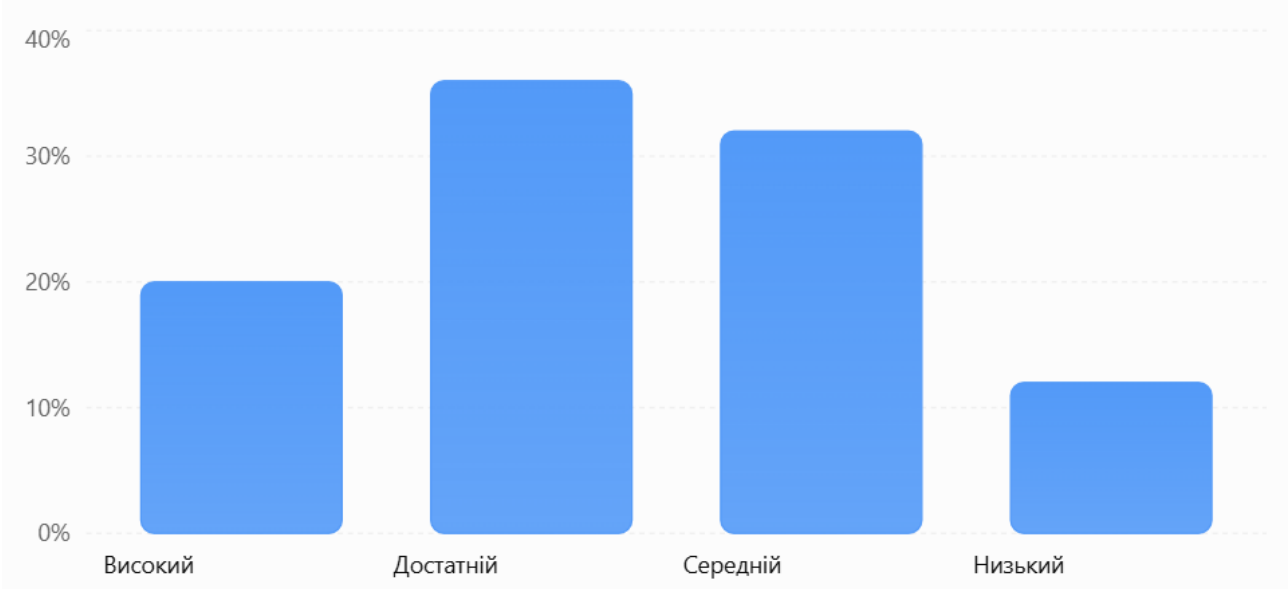

Рис. 2.2. Результати підсумкового діагностування рівня сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів після третього заняття

Аналіз представлених результатів засвідчив, що високий рівень сформованості міжкультурної компетентності продемонстрували 5 учнів (20%), достатній – 9 учнів (36%), середній – 8 учнів (32%), низький – 3 учні (12%). Отже, 56% учнів досягли високого та достатнього рівнів, що за умови підтвердження цих даних може свідчити про позитивну динаміку формування міжкультурної компетентності засобами автентичних англомовних ресурсів.

Аналіз результатів підсумкового діагностування засвідчив позитивну динаміку сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів. Зокрема, високий рівень продемонстрували 5 учнів (20%), достатній – 12 учнів (48%), середній – 8 учнів (32%). Учнів із низьким рівнем сформованості міжкультурної компетентності не виявлено. Середній бал становив 7,0.

Отримані результати свідчать про позитивні зміни в розвитку культурної обізнаності, толерантного ставлення до культурного різноманіття, умінь міжкультурного спілкування та здатності аналізувати культурні відмінності. Збільшення частки учнів із високим і достатнім рівнями до 68% може свідчити про результативність використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів. Для порівняння динаміки сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів упродовж усіх чотирьох уроків пробного навчання було побудовано в табл. 2.5 і на рис. 2.3, який відображає зміни показників за визначеними рівнями та дає змогу простежити загальну тенденцію розвитку міжкультурної компетентності.

Таблиця 2.5

Порівняння динаміки сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів упродовж усіх чотирьох уроків пробного навчання

Етап пробного навчання	**Середній бал**
1	**2**

Урок 1. Cultural Diversity and Intercultural Communication	6,6
Урок 2. Exploring Cultural Heritage and Art	6,7
Урок 3. The World Around Us: Cultural Diversity	6,8
Урок 4. Healthy Lifestyle Across Cultures	7,0

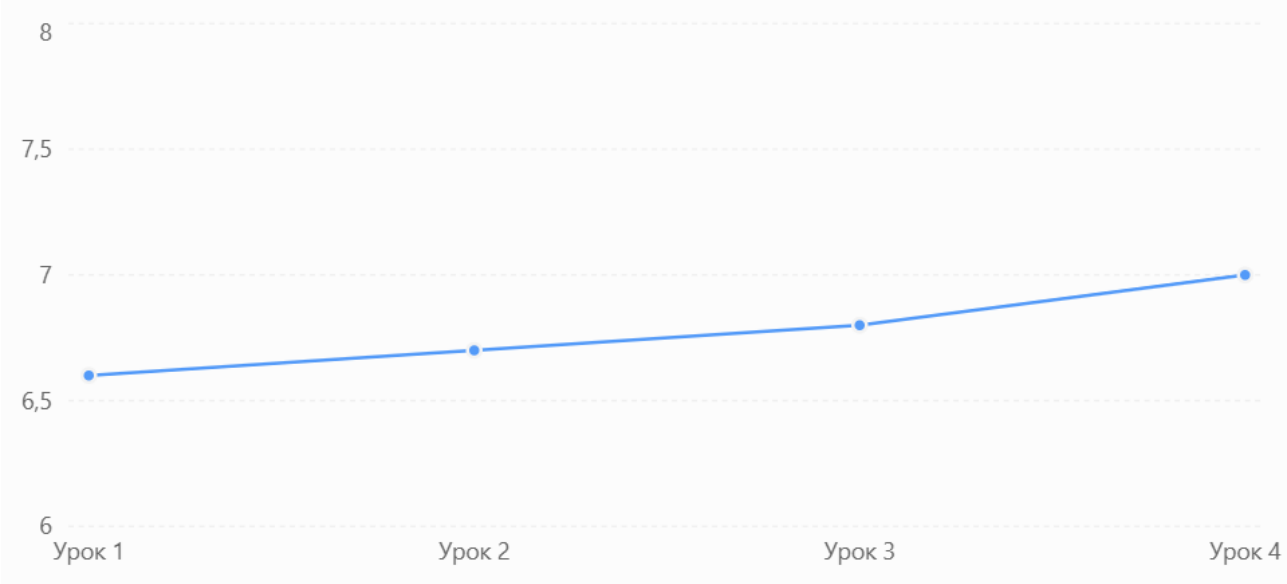

Рис. 2.3. Порівняння результатів сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів за період пробного навчання

Порівняння показників демонструє поступове зростання середнього бала з 6,6 до 7,0, тобто на 0,4 бала. Така динаміка може свідчити про позитивні зміни у формуванні міжкультурної компетентності учнів старших класів у процесі використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів.

Аналіз даних, представлених на рис. 2.3, засвідчує поступове зростання середнього бала сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів упродовж пробного навчання. Зокрема, на першому занятті середній бал становив 6,6, на другому – 6,7, на третьому – 6,8, а на четвертому – 7,0 бала.

Узагальнення результатів пробного навчання демонструє позитивну динаміку розвитку міжкультурної компетентності учнів. Середній бал підвищився на 0,4 бала, що становить 6,1% від початкового показника.

Спостерігається також збільшення частки учнів із високим і достатнім рівнями сформованості міжкультурної компетентності та зменшення кількості учнів із низьким рівнем.

Отримана динаміка може свідчити про позитивний вплив використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів на розвиток культурної обізнаності, толерантності, умінь міжкультурного спілкування та культурної рефлексії учнів старших класів.

Таким чином, результати пробного навчання вказують на перспективність застосування розробленого комплексу рольових ігор для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Середні бали учнів за період пробного навчання у відсотках

Етап пробного навчання	Середній бал	Результат у %	Приріст відносно першого уроку
1	**2**	**3**	**4**
Урок 1. Cultural Diversity and Intercultural Communication	6,6	55,0%	—
Урок 2. Exploring Cultural Heritage and Art	6,7	55,8%	+1,5%
Урок 3. The World Around Us: Cultural Diversity	6,8	56,7%	+3,0%
Урок 4. Healthy Lifestyle Across Cultures	7,0	58,3%	+6,1%

Примітка: відсоткові показники розраховано від максимально можливих 12 балів. Приріст визначено відносно середнього бала першого уроку

Показники таблиці 2.6 демонструють поступове зростання середнього бала сформованості міжкультурної компетентності учнів старших класів із 6,6 до 7,0 бала. Загальний приріст становив 6,1% від початкового показника, або 3,3 відсоткового пункта від максимальної оцінки, що свідчить про позитивну динаміку формування міжкультурної компетентності в процесі використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів.

Таким чином, використання рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів у процесі пробного навчання сприяє формуванню

міжкультурної компетентності учнів старших класів. По-перше, рольові ігри підвищують пізнавальний інтерес і навчальну мотивацію учнів до вивчення культурних традицій, цінностей та особливостей повсякденного життя представників англомовних країн. Моделювання реальних ситуацій міжкультурної взаємодії забезпечує активне залучення учнів до навчального процесу, сприяє поглибленню культурної обізнаності та усвідомленню значення культурного різноманіття.

По-друге, використання автентичних англомовних ресурсів у поєднанні з рольовими іграми створює сприятливі умови для розвитку практичних умінь міжкультурного спілкування. Учні навчаються аналізувати й порівнювати культурні особливості, дотримуватися норм мовленнєвого етикету, аргументовано висловлювати власну позицію, враховувати культурний контекст спілкування та застосовувати ефективні комунікативні стратегії для запобігання міжкультурним непорозумінням.

Крім того, рольові ігри сприяють формуванню толерантності, емпатії, відкритості до представників інших культур та усвідомленню власної культурної ідентичності. У процесі виконання рольових завдань учні набувають досвіду конструктивної взаємодії, розвивають здатність критично оцінювати культурні стереотипи, аналізувати власну поведінку та адаптувати способи спілкування відповідно до культурних особливостей співрозмовника.

Отже, комплексне використання 25 рольових ігор у межах чотирьох тематичних уроків створює педагогічні передумови для цілісного розвитку когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності. Такий підхід сприяє не лише засвоєнню культурних знань, а й формуванню готовності учнів старших класів до ефективної, толерантної та усвідомленої міжкультурної взаємодії в сучасному полікультурному середовищі.

Загалом, інтеграція рольових ігор на основі автентичних англомовних ресурсів в освітній процес сприяє комплексному формуванню міжкультурної

компетентності учнів старших класів, підвищує їхню пізнавальну активність, розвиває інтерес до культурного різноманіття та формує готовність до конструктивної взаємодії з представниками інших культур. Використання автентичних матеріалів забезпечує наближення навчальних ситуацій до реальних умов міжкультурного спілкування, сприяє розвитку культурної обізнаності, толерантності, емпатії та здатності враховувати соціокультурні особливості співрозмовника.

Таким чином, рольові ігри в поєднанні з автентичними англомовними ресурсами є дієвим засобом розвитку когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності, що сприяє підвищенню ефективності навчання англійської мови та забезпечує його практичну спрямованість відповідно до сучасних потреб учнів старших класів.

Висновки до розділу ІІ

У другому розділі дослідження обґрунтовано методику використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів, розроблено комплекс із 25 рольових ігор і завдань, спрямованих на розвиток когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності.

У межах пробного навчання, проведеного за участю 25 учнів 10 класу, реалізовано чотири тематичні уроки, спрямовані на поглиблення культурної обізнаності, розвиток толерантності, комунікативних умінь та готовності до міжкультурної взаємодії. Аналіз результатів пробного навчання засвідчив позитивну динаміку сформованості міжкультурної компетентності. Зокрема, середній бал підвищився з 6,6 до 7,0, що становить приріст на 6,1%. За підсумковими показниками високого рівня досягли 20% учнів, достатнього – 48%, середнього – 32%. Учнів із низьким рівнем не виявлено.

Отже, отримані результати свідчать про перспективність використання автентичних англомовних ресурсів у поєднанні з рольовими іграми як засобу формування міжкультурної компетентності учнів старших класів. Запропонована методика сприяє розвитку культурної обізнаності, толерантного ставлення до представників інших культур, практичних умінь міжкультурного спілкування та рефлексії власного комунікативного досвіду.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне обґрунтування та практичне дослідження особливостей використання автентичних англомовних ресурсів як засобу формування міжкультурної компетентності учнів старших класів. Відповідно до поставленої мети та визначених завдань дослідження сформульовано такі висновки.

1. Розкрито сутність, структуру та зміст міжкультурної компетентності учнів старших класів. Встановлено, що міжкультурна компетентність є інтегративною характеристикою особистості, яка охоплює сукупність знань про культурні особливості різних народів, ціннісних орієнтацій, комунікативних умінь та здатності до ефективної взаємодії в полікультурному середовищі. У структурі міжкультурної компетентності виокремлено чотири взаємопов’язані компоненти: когнітивний, ціннісно-мотиваційний, діяльнісно-комунікативний та рефлексивний. З’ясовано, що їх комплексний розвиток забезпечує формування культурної обізнаності, толерантності, емпатії, здатності до міжкультурного діалогу та усвідомлення власної культурної ідентичності.

2. Охарактеризовано поняття, види та дидактичний потенціал автентичних англомовних ресурсів у навчанні іноземної мови. Визначено, що автентичні англомовні ресурси є матеріалами, створеними носіями мови для реальних комунікативних потреб, а не спеціально для навчальних цілей. До них належать текстові, аудіальні, аудіовізуальні та цифрові матеріали, зокрема статті, інтерв’ю, відеозаписи, подкасти, інформаційні вебсайти та матеріали соціокультурного спрямування. Обґрунтовано, що їх використання сприяє наближенню освітнього процесу до реальних умов іншомовного спілкування, розширенню культурного світогляду учнів, підвищенню навчальної мотивації та розвитку критичного мислення.

3. Визначено особливості використання автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності старшокласників. З’ясовано, що

результативність їх застосування залежить від урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, рівня іншомовної підготовки, культурної значущості навчального матеріалу та відповідності ресурсів освітнім цілям. Особливого значення набуває поєднання автентичних матеріалів з інтерактивними методами навчання, насамперед рольовими іграми, дискусіями, ситуаційними завданнями та моделюванням міжкультурної взаємодії. Такий підхід сприяє формуванню вмінь аналізувати культурні відмінності, долати стереотипи, дотримуватися норм міжкультурного спілкування та конструктивно взаємодіяти з представниками інших культур.

4. Розроблено комплекс вправ і завдань із використанням автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів. Комплекс охоплює 25 рольових ігор і завдань, об’єднаних у чотири тематичні блоки: «Cultural Diversity and Intercultural Communication», «Exploring Cultural Heritage and Art», «The World Around Us: Cultural Diversity», «Healthy Lifestyle Across Cultures». Запропоновані вправи спрямовані на розвиток культурної обізнаності, формування позитивного ставлення до культурного різноманіття, удосконалення практичних умінь міжкультурної комунікації та здатності до рефлексії власного комунікативного досвіду. Використання рольових ігор забезпечує активну участь учнів у змодельованих ситуаціях міжкультурного спілкування та створює умови для практичного застосування набутих знань.

5. Організовано та проведено пробне навчання з використанням розробленого комплексу вправ і завдань. Пробне навчання здійснювалося на базі комунального закладу «Вінницький ліцей № 19» серед учнів 10-Б та 11-А класів. Загальна вибірка дослідження становила 25 учнів старших класів. У межах пробного навчання проведено чотири тематичні уроки з використанням автентичних англомовних ресурсів та рольових ігор. Навчальна діяльність була спрямована на розвиток когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-комунікативного та рефлексивного компонентів міжкультурної компетентності. Особливу увагу приділено створенню комунікативних ситуацій, які передбачали

порівняння культурних традицій, обговорення соціокультурних особливостей та практичне застосування стратегій міжкультурної взаємодії.

6. Проаналізовано результати пробного навчання та оцінено результативність використання автентичних англомовних ресурсів у формуванні міжкультурної компетентності учнів старших класів. За наведеними показниками спостерігається поступова позитивна динаміка сформованості міжкультурної компетентності. Зокрема, середній бал на першому уроці становив 6,6, на другому – 6,7, на третьому – 6,8, а на четвертому – 7,0. Загальний приріст середнього бала становив 0,4 бала, або 6,1% від початкового показника. За підсумковими результатами високий рівень сформованості міжкультурної компетентності продемонстрували 20% учнів, достатній – 48%, середній – 32%. Учнів із низьким рівнем не виявлено. Отримані показники характеризують позитивну динаміку навчальних досягнень та можуть свідчити про результативність запропонованого комплексу вправ і завдань.

Отже, результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що використання автентичних англомовних ресурсів у поєднанні з рольовими іграми є перспективним методичним підходом до формування міжкультурної компетентності учнів старших класів. Запропонований комплекс вправ сприяє розвитку культурної обізнаності, толерантності, комунікативної активності, критичного мислення та готовності до конструктивної міжкультурної взаємодії. Практичне значення дослідження полягає в можливості використання розроблених матеріалів учителями англійської мови в закладах загальної середньої освіти для вдосконалення процесу формування міжкультурної компетентності старшокласників.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розширенні комплексу автентичних англомовних ресурсів, упровадженні цифрових інтерактивних технологій та перевірці результативності запропонованої методики на більшій вибірці учнів із використанням порівняльного експериментального дослідження.

Список використаних джерел

1. Berardo S. A. The Use of Authentic Materials in the Teaching of Reading. The Reading Matrix. 2006. Vol. 6, No. 2. P. 60–69. URL: https://www.readingmatrix.com/articles/berardo/article.pdf.

2. Byram M. Cultural studies and foreign language teaching. Studying British Cultures / ed. S. Bassnett. London : Routledge, 1997. P. 53–64.

3. Camprubí Gutiérrez, V. Role-playing games: A motivational tool to help EFL learners develop confidential speaking. 2023. URL: http://surl.li/qmnqwe

4. Cilibrasi L., Stojanovik V., Riddel, P., & Saddy D. Sensitivity to Inflectional Morphemes in the Absence of Meaning: Evidence from a Novel Task. Journal of Psycholinguist Research. 2019. № 48. Pp. 747-767.

5. Developing Intercultural Competence through Education / eds. J. Huber, C. Reynolds. Council of Europe Pestalozzi Series. No. 3. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2014. 96 p.

6. Fantini A. E. About Intercultural Communicative Competence: A Construct. SIT Occasional Papers Series. Inaugural Issue. Brattleboro, Vermont : School for International Training, 2005. URL: https://digitalcollections.sit.edu/cgi/viewcontent.cgi?filename=4&article=1001&context=worldlearning_publications&type=additional.

7. Gee J. P., Handford M. The Routledge Handbook of Discourse Analysis. London : Routledge, 2013. 720 p.

8. Goban-Klas T. Media i komunikowaniemasove: teorie i analizyprasy, radia, telewizji i Internetu. Warszawa, Kraków: Wydawnictwonaukowe PWN., 2015. C. 42-43.

9. Kapranov O., Voloshyna O. Learning English under the sounds of air raid sirens: Analysing undergraduate EFL students' sustainable learning practices. Sustainable Multilingualism. 2023. Vol. 23. P. 1–24. DOI: https://doi.org/10.2478/sm-2023-0011.

10. Katemba K. Role-Playing Improves Speaking Proficiency Skills Acuity. Journal of English Language Pedagogy, Literature and Culture. 2023. № 8 P. 246.

11. Kidd D. C., Castano E. Reading literary fiction improves theory of mind. Science. 2013. Vol. 342. P. 377–380. DOI: https://doi.org/10.1126/science.1239918.

12. Kramsch C. Language and Culture. Oxford : Oxford University Press, 2003. 134 p.

13. Lazar I., Huber-Kriegler M., Lussier D., Matei G. S., Peck C. Developing and Assessing Intercultural Communicative Competence: A Guide for Language Teachers and Teacher Educators. Strasbourg, Graz : European Centre for Modern Languages, Council of Europe Publishing, 2007. 44 p.

14. Van Ek J. A., Trim J. L. M. Sociocultural Competence. Vantage. Cambridge : Cambridge University Press, 2000. P. 95–105. URL: https://www.cambridge.org/core/books/abs/vantage/sociocultural-competence/E3DF037B2CE74CFF0371F305C51D57BD.

15. Бачинська Н. Я. Формування соціокультурної компетенції студентів мовних спеціальностей засобами англійського фольклору : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02. Одеса, 2014. 226 с.

16. Безвін Ю. Г. Формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проєктної діяльності : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2017. 216 с.

17. Бирюк О. В. Формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів засобами англомовних публіцистичних текстів. Вісник Житомирського державного педагогічного університету : науковий журнал. Житомир : Вид. центр ЖДПУ, 2003. Вип. 12. С. 157–159.

18. Венгринюк М. І. Функції етнокультурних стереотипів у художньому тексті (на матеріалі роману Гарпер Лі «Вбити пересмішника»). Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки» : науковий журнал. 2020. № 1 (19). С. 76–82. DOI: https://doi.org/10.32342/2523-4463-2020-1-19-6.

19. Веретюк О. Скажи мені, хто я? (Проблема національної ідентичності літератури, літературного твору та його автора). Слово і Час : науково-теоретичний журнал. 2005. № 12. С. 69–73. URL: https://il-journal.com/index.php/journal/issue/view/185/12_2005_pdf.

20. Горлач М. Проблема відмінності у мультикультурному просторі художніх творів Доріс Лессінг. Літературознавчі обрії. Праці молодих учених : збірник наукових праць. 2014. Вип. 20. С. 11–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Litobr_2014_20_4.

21. Гришкова Р. О. Педагогічні засади формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки : дис. … д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2007. 449 с.

22. Зарубіжна література. 10–11 класи. Рівень стандарту : навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. 2022. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.zarubizhna.literatura-10-11-standart.pdf.

23. Келембет Р., Пейчева О. Формування соціокультурної компетенції студентів на заняттях з англійської мови. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. 2013. № 5 (31). С. 239–245.

24. Кокун О. М., Бахмутова Л. М., Кружева Т. В. та ін. Забезпечення психофізіологічної стійкості різних верств населення України під час воєнного стану та повоєнного відновлення : практичний посібник. 2024.

25. Колодько Т. М. Формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2005. 33 с.

26. Короткова Ю. М. Міжкультурний підхід у навчанні іноземних мов (досвід України та Греції). Science and Education: A New Dimension : науковий журнал. 2013. С. 98–102. URL:

https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/02/Korotkova-Y.-Intercultural-approach-to-teaching-foreign-languages-the-experience-of-Ukraine-and-Greece..pdf.

27. Креденцер О. В., Сергієнко Д. С. Резильєнтність як чинник суб'єктивного благополуччя психологів в умовах війни. Організаційна психологія. Економічна психологія : науковий журнал. 2024. № 2 (32). С. 85–95.

28. Лещенко Г. Компендіум основних методичних понять: стислий виклад засад формування комунікативної україномовної компетенції. Українська мова і література в школі : науково-методичний журнал. 2009. № 5. С. 6-13.

29. Лисак Н. С. Національна ідентичність та національні образи в літературі: розходження і точки дотику. Наукові праці. Філологія. Літературознавство : науковий журнал. 2011. Т. 168. Вип. 156. С. 76–80. URL: http://surl.li/rgkhvc.

30. Ліпшиць Л. В. Формування соціокультурної компетентності майбутніх судноводіїв міжнародних рейсів у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін : дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Херсон, 2018. 253 с.

31. Лосєва Ю. В. Розвиток соціокультурної компетенції студентів під час вивчення англійської мови у закладах фахової передвищої освіти. Наукові записки Малої академії наук України : науковий журнал. 2020. № 1 (17). С. 3–12. DOI: http://doi.org/10.51707/2618-0529-2020-17

32. Мерзлякова О. Л. Психологічні чинники індивідуальної та колективної стійкості й опору військовій агресії : аналітичний огляд. Вінниця : ТВОРИ, 2023.

33. Мерзлякова О. Л. Резильєнтність та практики психологічного відновлення в умовах тривалої військової агресії : інформаційно-практичний порадник. Київ : ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2023.

34. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / уклад. Холод Ірина Василівна. Умань : Візаві, 2018. 165 с.

35. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

36. Москалик Г. Комунікаційна природа освіти. Український науковий журнал «ОСВІТА РЕГІОНУ». Політологія, психологія комунікації. 2013. № 4. С. 204-206.

37. Москальова А. С., Москальов М. В., Ляска О. П. Аналіз методів самопідтримки та саморегуляції для збереження психологічного благополуччя в умовах стресу та навантаження. Наукові перспективи : науковий журнал. 2023. № 10 (40). С. 811–823.

38. Навчальні програми з іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класи. URL : mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20seredn ya/programy10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pd

39. Пасічник О. Міжкультурна компетентність як складова іншомовної комунікативної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти. 2021. С. 160–165. URL: https://surl.li/tpodb.

40. Пелекха О. Формування у студентів англомовної компетентності в читанні засобами публіцистичних текстів. Естетика і етика педагогічної дії. 2021. №24. 249-260.

41. Пилипчук Я. В., Пономаренко Л. О. Проблема реабілітації військових і цивільних осіб від психологічних травм у працях українських педагогів і психологів. Research and Educational Studies : науковий журнал. 2024. № 8. С. 99–124.

42. Пономаренко Т.. Хомчук О., Дорошенко І. Психологічне благополуччя студентської молоді в умовах воєнного стану: ґендерний аспект. Ментальне здоров'я. 2025. № 4. С. 151–156. https://doi.org/10.32782/3041-2005/2025-4.25

43. Предко В. В. Методика формування стійкого балансу локусу контролю як провідного чинника зміцнення психічного здоров’я української молоді в умовах війни : методичні рекомендації. 2024.

44. Пришляк О. Ю. Міжкультурна компетентність у контексті діалогу культур. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : науковий журнал. 2019. № 6 (329). Ч. II. С. 228–238. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/23056/1/pryshljak_2.pdf.

45. Пророк Н. В., Гнатюк О. В., Тарнавська О. В. та ін. Виявлення розладів адаптації як проявів психологічних втрат, спричинених війною : методичні рекомендації. 2024.

46. Процюк І. Є. Формування соціокультурної компетентності особистості в науковій літературі. Педагогічні науки : науковий журнал. 2016. Вип. 3 (85). С. 108–114.

47. Птушка А. С. Методика використання рольової гри у навчанні діалогічного мовлення учнів на уроках англійської мови. Лінгводидактика. 2012. 156 с.

48. Редько В. Г. Шкільний підручник іноземної мови: проєктування, конструювання, апробація : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2022. 293 с. URL: https://undip.org.ua/library/shkilnyy-pidruchnyk-inozemnoi-movy-proektuvannia-konstruiuvannia-aprobatsiia/.

49. Розова Т.М. Психологічне благополуччя як фактор підвищення якості життя: інтегративний підхід. Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки. 2025. № 26(71). С. 80–89. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series12.2025.26(71).07

50. Рольова гра, її функції та класифікація рольових ігор. Studwood : електронний освітній ресурс. URL: https://studwood.net/1607587/pedagogika/rolova_funktsiyi_klasifikatsiya_rolovih_igor.

51. Рольові ігри на уроках англійської мови. Всеосвіта : освітня платформа. URL: https://vseosvita.ua/library/rolovi-igri-na-urokah-anglijskoi-movi-340347.html.

52. Романюк О. С. Навчання усного англійського мовлення студентів гуманітарних спеціальностей на основі автентичних художніх творів : автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.02 / Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Одеса, 2014. 21 с.

53. Ромащенко Л. І. Міжкультурні зв'язки в курсі вивчення літератури у вищій школі (із зарубіжного викладацького досвіду). Українські студії в європейському контексті : збірник наукових праць. 2023. № 7. С. 442– 462. URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/article/Romaschenko_2023_442.pdf .

54. Ружевич Я. Кроскультурна підготовка студентів засобами зарубіжної літератури у процесі формування ціннісних орієнтацій. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : науковий журнал. 2019. С. 248–251. URL: https://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Ped-visnyk-65-2019-48.pdf.

55. Сєргєєва О. Методологічні підходи до процесу навчання аудіювання при професійній підготовці перекладачів. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA» : матеріали міжнародної наукової конференції (Чикаго, США, 22 квітня 2022 р.). 2022. С. 29–30.

56. Скрипник Н. І. Соціокультурна компетентність як складова мовної підготовки фахівців у вищому навчальному закладі. Львівський філологічний часопис : науковий журнал. 2019. № 6. С. 186–198. DOI: https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-6-32.

57. Степаненко В., Злобіна О., Головаха Є., Дембіцький С., Найдьонова Л. Стрес, спричинений війною, та ресурси соціально-психологічної стійкості: огляд теоретичних концептуалізацій. Соціологія: теорія, методи, маркетинг : науковий журнал. 2023. № 4. С. 22–39.

58. Сулік О. А. Методика формування соціокультурної компетентності в умовах багатомовного навчання в загальноосвітній школі : дис. … д-ра філософії : 014 Середня освіта (Іноземні мови). Кривий Ріг, 2023. 307 с.

59. Трикашна Ю. І. Формування англомовної соціокультурної компетентності у майбутніх філологів з використанням автентичного художнього фільму : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2017. 389 с.

60. Ханецька Т. І., Сидоренко О. Б., Федоренко А. Ф. Психологічні особливості життєстійкості особистості в ситуаціях невизначеності. Priority scientific developments in pedagogy and psychology (November 1–2, 2023, Częstochowa, the Republic of Poland). Riga, Latvia : Baltija Publishing, pp.40-44. https://doi.org/10.30525/978-9934-26-366-8-10

61. Химич Я. О. Формування міжкультурної компетентності учнів старшої школи у процесі навчання англійської мови : кваліфікаційна робота. *Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського*. Вінниця : ВДПУ, 2025. 73 с.

62. Черниш В.В. Контроль рівня сформованості компетентності в англомовному діалогічному мовленні. Іноземні мови.2012. № 1(69). С.10-12.

63. Черниш В.В. Організація та проведення рольових ігор на уроках іноземної мови. Іноземні мови. 2010. № 4. С. 7-15.

64. Шехавцова С. О. Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у позанавчальній діяльності університету : автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2009. 20 с.

Додатки

Додаток А

Практичне заняття «Travelling in London»

Англійська мова B1

45 хвилин

Парна робота

Мета: сформувати вміння використовувати автентичні англомовні ресурси для планування подорожі та здійснення ситуативного спілкування.

1. Підготовка (5 хв). Обговорення запитання What places would you like to visit in London?

2. Пошук інформації (10 хв). Студенти використовують Google Maps і офіційні вебсайти туристичних об'єктів, знаходять їх місцезнаходження, графік роботи та умови відвідування.

3. Комунікативне завдання (15 хв). У парах розігрують діалог туриста й консультанта щодо маршруту, транспорту та вибору пам'яток.

4. Створення продукту (10 хв). Готують короткий англомовний маршрут My One-Day Trip to London з описом трьох місць.

5. Рефлексія (5 хв). Обговорюють нові слова, труднощі та можливості практичного використання отриманих знань.

Очікуваний результат: студенти вміють знаходити інформацію в автентичних джерелах, аналізувати її, складати маршрут і використовувати англійську мову для вирішення конкретного комунікативного завдання.

Додаток Б

Комплекс вправ і завдань із використанням автентичних англомовних ресурсів для формування міжкультурної компетентності учнів старших класів

Урок 1. «Cultural Diversity and Intercultural Communication» (Культурне різноманіття та міжкультурне спілкування)

Вправа 1. Role Play «Guess the Culture» (Вгадай культуру) (рис. 1)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом ознайомлення з культурними особливостями англомовних країн; розвивати навички монологічного та діалогічного мовлення, уміння аналізувати культурну інформацію, ставити запитання, порівнювати традиції та толерантно ставитися до культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, інтерактивна.

Автентичні англомовні ресурси: короткі відеосюжети, інформаційні статті та фотографії, що відображають культурні традиції, повсякденне життя й особливості спілкування представників англомовних країн.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into four groups. Each group receives a card with the name of an English-speaking country and explores authentic English-language materials about its culture, traditions, customs and everyday communication. Prepare a short presentation without mentioning the country's name. Describe its cultural characteristics, traditions and social norms. The other groups should listen carefully, ask questions and guess the country.

Картки для груп:

- Card 1 – The United Kingdom: British traditions, politeness, tea culture and everyday etiquette.

- Card 2 – The United States: cultural diversity, Thanksgiving traditions and communication styles.

- Card 3 – Canada: multiculturalism, bilingualism, cultural traditions and respect for diversity.

- Card 4 – Australia: cultural diversity, everyday customs, informal communication and national traditions.

Організація роботи: кожна група обирає лідера, який отримує картку із назвою країни. Учні опрацьовують автентичні англомовні матеріали, визначають характерні культурні особливості та готують коротке усне повідомлення. Інші групи ставлять уточнювальні запитання й намагаються визначити країну.

Очікуваний результат: розширення знань про культури англомовних країн, розвиток умінь міжкультурного спілкування, критичного осмислення культурних відмінностей, співпраці та толерантного ставлення до представників інших культур.

Рис. 1. Вправа 1. Role Play «Guess the Culture»

Вправа 2. *Role Play «International Cultural Fair» (Міжнародний культурний ярмарок) (рис. 2)*

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь представляти культурні особливості англомовних країн, порівнювати традиції, норми поведінки та цінності різних народів; удосконалювати навички монологічного й діалогічного мовлення, аргументованого висловлювання та толерантного спілкування.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, інтерактивна.

Автентичні англомовні ресурси: туристичні вебсайти, інформаційні статті, відеосюжети, інтерв'ю та матеріали про культурні традиції Великої Британії, США, Канади й Австралії.

Інструкція (англійською мовою):

Let each student draw a card with a role: Role 1 – a cultural representative; Role 2 – a visitor.

Cultural representatives prepare short presentations about their countries (the United Kingdom, the United States, Canada or Australia), using authentic English-language resources. Their presentations should include cultural traditions, national celebrations, everyday customs, communication styles and interesting cultural facts.

Visitors prepare 3–4 questions to ask representatives. They walk around the International Cultural Fair (the classroom), communicate with representatives and take notes. At the end, each visitor shares which cultural traditions they found most interesting and explains why.

Helpful phrases for Cultural Representatives:

- "One of the most important traditions in our country is …"
- "People in our culture usually …"
- "A popular national celebration is …"
- "An interesting feature of our culture is …"
- "Visitors should remember that …"

Helpful phrases for Visitors:

- "What traditions are popular in your country?"
- "How do people usually celebrate national holidays?"
- "What are the main differences between your culture and Ukrainian culture?"
- "What should visitors know about communication etiquette?"
- "What cultural tradition would you recommend learning more about?"

Рис. 2. Вправа 2. Role Play «International Cultural Fair»

Очікуваний результат: розвиток культурної обізнаності, умінь представляти й порівнювати культурні особливості різних країн, ставити запитання, аргументувати власну позицію та демонструвати повагу до культурного різноманіття.

Вправа 3. Role Play «Intercultural Communication Counselor Session» (Консультація з міжкультурного спілкування) (рис. 3)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аудіювання, постановки уточнювальних запитань, аналізу культурних відмінностей та вибору відповідних стратегій поведінки в ситуаціях міжкультурного спілкування; розвивати толерантність, емпатію та здатність до конструктивного подолання міжкультурних непорозумінь.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Автентичні англомовні ресурси: відеосюжети, інтерв'ю та інформаційні статті про культурні традиції, особливості мовленнєвого етикету й норми спілкування в англомовних країнах.

Інструкція (англійською мовою):

Work in pairs. One student is an intercultural communication counselor (Role 1), and the other is a high school student (Role 2) who is preparing to participate in an international student exchange programme in an English-speaking country.

Before the role play, explore authentic English-language materials about cultural traditions, communication styles and social etiquette.

The counselor asks questions about the student's knowledge of the host country's culture, communication preferences, expectations and possible concerns.

The student describes their previous intercultural experiences, expectations and difficulties they might face when communicating with people from another culture.

Together, they discuss cultural differences and identify 2–3 effective strategies for successful intercultural communication. Students can then exchange roles.

Role 1: Intercultural Communication Counselor

The counselor helps the student understand cultural differences, identify possible communication difficulties and choose appropriate ways of interacting with representatives of other cultures.

Helpful phrases:

- “What do you know about the culture of the country you are going to visit?”
- “Are you familiar with its traditions and social etiquette?”
- “What communication difficulties might you face?”
- “How would you react if someone behaved differently from what you expected?”
- “What could you do to avoid cultural misunderstandings?”

Role 2: International Exchange Student

The student describes their expectations, cultural knowledge, concerns and possible difficulties in communicating with representatives of another culture.

Helpful phrases:

- “I would like to learn more about the traditions of this country.”
- “I am worried about possible cultural misunderstandings.”
- “I am not sure how to behave in certain social situations.”
- “I think it is important to respect different cultural values.”
- “I would like to improve my intercultural communication skills.”

Example (приклад діалогу):

Counselor: What concerns do you have about communicating with people from another culture?

Student: I am worried that I might misunderstand some traditions or social rules.

Counselor: What could you do to avoid such misunderstandings?

Student: I could learn more about local customs, ask polite questions and respect cultural differences.

Counselor: That's a good approach. Remember that being open-minded and respectful is essential for successful intercultural communication.

Очікуваний результат: розвиток умінь сприймати й аналізувати інформацію про культурні особливості, ставити уточнювальні запитання, визначати причини можливих міжкультурних непорозумінь та обирати конструктивні стратегії спілкування. Вправа сприяє формуванню культурної обізнаності, толерантності, комунікативної гнучкості та готовності старшокласників до взаємодії з представниками інших культур.

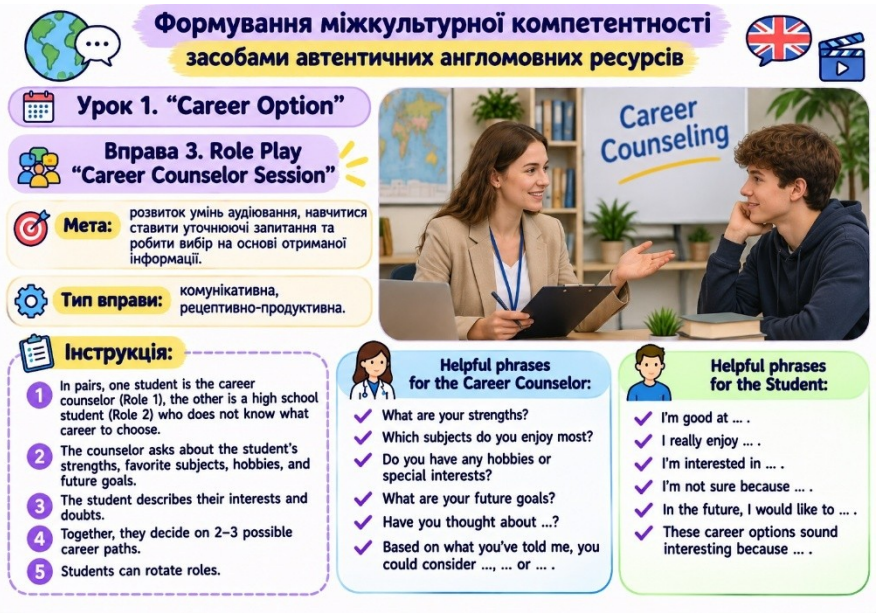

Рис. 3. Вправа 3. Role Play «Intercultural Communication Counselor Session»

Вправа 4. Role Play «Cultural Differences Debate» (Дискусія про культурні відмінності) (рис. 4)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку навичок ведення діалогу-дискусії щодо культурних

відмінностей, традицій і цінностей представників різних країн; удосконалювати вміння аргументовано висловлювати власну думку, критично оцінювати культурну інформацію, поважати позицію співрозмовника та знаходити взаєморозуміння в ситуаціях міжкультурного спілкування.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Автентичні англомовні ресурси: статті, інтерв'ю та відеоматеріали про особливості спілкування, культурні традиції й соціальні норми Великої Британії, США та інших англомовних країн.

Інструкція (англійською мовою):

Work in pairs or small groups (2–3 students). Imagine that you are discussing cultural differences between Ukraine and English-speaking countries. Before the discussion, explore authentic English-language articles or videos about cultural traditions and communication styles.

One student believes that people should adapt to the cultural traditions and communication norms of the country they visit. Another student believes that people should preserve their own cultural identity and traditions when communicating with representatives of other cultures.

Have a discussion in which you:

- present your arguments and support them with examples from authentic materials;
- respond to your partner's opinion;
- respectfully defend your point of view;
- compare cultural traditions and communication norms;
- try to reach a mutual understanding.

Role 1: Student A – Cultural Adaptation.

Student A believes that adapting to the traditions and communication norms of another country is essential for successful intercultural communication. The main arguments include respect for local customs, avoidance of misunderstandings and effective social interaction.

Role 2: Student B – Cultural Identity.

Student B believes that preserving one's cultural identity is equally important. The main arguments include respect for personal values, national traditions, cultural diversity and the right to express one's cultural background.

Example (приклад діалогу):

A: I believe that when we visit another country, we should respect and follow its cultural traditions. It helps us communicate effectively and avoid misunderstandings.

B: I agree that respecting other cultures is important, but I think we should also preserve our own cultural identity and traditions.

A: That's true. However, understanding local customs can make communication easier and more comfortable.

B: I agree. Perhaps the best solution is to respect cultural differences while remaining proud of our own traditions.

Очікуваний результат: розвиток умінь аргументованого міжкультурного спілкування, критичного аналізу культурних відмінностей, толерантного ставлення до альтернативних поглядів, усвідомлення власної культурної ідентичності та готовності до конструктивної взаємодії з представниками інших культур.

Рис. 4. Вправа 4. Role Play «Cultural Differences Debate»

Вправа 5. Role Play «Cultural Adaptation vs Cultural Identity» (Культурна адаптація чи збереження культурної ідентичності)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь діалогічного мовлення, аргументованого висловлювання власної позиції, переконання та спростування аргументів співрозмовника; розвивати критичне мислення, толерантність і здатність знаходити порозуміння в умовах культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, дебати.

Автентичні англомовні ресурси: статті, інтерв'ю, відеоматеріали та публікації англомовних медіа, присвячені культурній адаптації, національній ідентичності, міграції та міжкультурному спілкуванню.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into two teams.

Team 1 – Cultural Adaptation. Support the idea that people should adapt to the traditions, values and communication norms of the country they visit or live in. Prepare arguments in favour of cultural adaptation and counterarguments against strictly maintaining one's original cultural practices in every situation.

Team 2 – Cultural Identity. Support the idea that people should preserve their national traditions, cultural values and identity when living or communicating in another cultural environment. Prepare arguments in favour of preserving cultural identity and counterarguments against complete cultural adaptation.

Before the debate, explore authentic English-language articles or videos about cultural adaptation and cultural identity.

Take five minutes to discuss your arguments with your team. Write down the keywords for your arguments and counterarguments in the table below.

Each team should respond to the opposing team's arguments with relevant counterarguments. The team that presents the final relevant argument or counterargument wins the debate. All participants must respect different cultural perspectives.

Таблиця 1

Аргументи та контраргументи щодо культурної адаптації й збереження культурної ідентичності

Cultural Adaptation		**Cultural Identity**	
1	**2**	**3**	**4**
PROs	**CONs**	**PROs**	**CONs**
Better communication	Risk of losing cultural identity	Preservation of traditions	Possible communication barriers
Easier social integration	Pressure to change personal values	Respect for cultural heritage	Difficulties in social adaptation
Understanding local customs	Possible loss of familiar traditions	Strong sense of belonging	Risk of cultural isolation
Fewer cultural misunderstandings	Challenges in maintaining authenticity	Cultural diversity	Possible misunderstandings

Helpful phrases for the debate:

- “I strongly believe that cultural adaptation is important because …”
- “In my opinion, preserving cultural identity is essential because …”
- “I understand your point, but I would argue that …”
- “According to the article/video, …”
- “One of the main advantages is …”
- “However, we should also consider …”
- “I respectfully disagree because …”
- “Perhaps we can find a balance between cultural adaptation and cultural identity.”

Example (приклад діалогу):

Team 1: I believe that cultural adaptation helps people communicate effectively and become part of a new community.

Team 2: That is true, but preserving cultural identity is equally important because traditions connect people with their cultural heritage.

Team 1: However, adapting to local customs can help avoid misunderstandings and improve relationships.

Team 2: We agree, but people can respect local traditions without giving up their own cultural values.

Очікуваний результат: розвиток умінь аргументовано обстоювати власну позицію, аналізувати культурні відмінності, використовувати інформацію з автентичних англомовних ресурсів, формулювати контраргументи та поважати альтернативні погляди. Вправа сприяє формуванню критичного мислення, толерантності, усвідомленню значення культурної ідентичності й готовності до конструктивної міжкультурної взаємодії.

Вправа 6. Role Play «International Student Exchange Interview» (Співбесіда для участі в міжнародній програмі учнівського обміну)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь ведення формального діалогу-інтерв'ю, використання мовленнєвого етикету, постановки запитань і надання аргументованих відповідей; удосконалювати навички іншомовного спілкування в ситуаціях міжкультурної взаємодії, розвивати культурну обізнаність, толерантність і готовність до адаптації в іншомовному середовищі.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: інформаційні матеріали міжнародних програм учнівського обміну, англомовні вебсайти освітніх організацій, відеоінтерв'ю з учасниками міжнародних освітніх проєктів, зразки анкет і рекомендації щодо проходження співбесіди.

Інструкція (англійською мовою):

Before the role-play, the teacher selects one student to act as the Director of an International Student Exchange Programme. Other students are assigned the roles of a programme coordinator, an intercultural communication adviser, an English language teacher, a student representative and a secretary.

The remaining students act as applicants who want to participate in an international student exchange programme in the United Kingdom, the United States, Canada or Australia.

Before the interview, students explore authentic English-language resources about the cultural traditions, communication styles, educational systems and everyday life of the host countries.

Teacher: Dear students! I have some exciting news for you. Our school has an opportunity to participate in an international student exchange programme. Students will have a chance to study abroad, communicate with people from different cultures and improve their English language skills. Today, the selection committee will interview applicants. Mr. Director, could you please introduce the programme and the members of the committee?

Director: Good morning, everyone! My name is John Brown, and I am the Director of the International Student Exchange Programme. Our programme gives students an opportunity to experience life in another country, learn about different cultures and develop intercultural communication skills.

We are looking for motivated, open-minded and responsible students who are interested in cultural diversity and international cooperation.

Let me introduce our selection committee. We have a programme coordinator, an intercultural communication adviser, an English language teacher, a student representative and a secretary.

First, all applicants must complete an application form. Please provide your personal information, explain why you would like to participate in the programme, describe your previous intercultural experiences and indicate which country you would prefer to visit.

When you have completed the form, please come to the committee for an interview.

Завдання для учнів:

Учні, які виконують ролі кандидатів на участь у міжнародній програмі обміну, заповнюють англомовну анкету (див. Додаток А), після чого проходять співбесіду з представниками відбіркової комісії.

Role 1 – Programme Director: оцінює мотивацію учасників, їхню готовність до навчання в іншій країні та участі в міжкультурній взаємодії.

Role 2 – Programme Coordinator: ставить запитання щодо очікувань учнів, їхніх освітніх інтересів і готовності адаптуватися до нового навчального середовища.

Role 3 – Intercultural Communication Adviser: з'ясовує рівень культурної обізнаності, толерантності та здатності долати можливі міжкультурні непорозуміння.

Role 4 – English Language Teacher: оцінює здатність учнів спілкуватися англійською мовою, аргументувати власні думки та підтримувати діалог.

Role 5 – Student Representative: ставить запитання про інтереси, захоплення, досвід спілкування з іноземними однолітками та готовність працювати в міжнародній команді.

Role 6 – Secretary: організовує реєстрацію кандидатів, перевіряє заповнення анкет і повідомляє про порядок проходження співбесіди.

Helpful questions for the interview:

- "Why would you like to participate in an international student exchange programme?"
- "What do you know about the culture of your preferred host country?"
- "How would you adapt to a different educational environment?"
- "What cultural differences might you experience?"
- "How would you deal with a cultural misunderstanding?"
- "Why is it important to respect other cultures?"
- "What Ukrainian traditions would you like to share with your host family?"
- "How could this experience improve your intercultural communication skills?"

Example (приклад діалогу):

Director: Why would you like to participate in our international student exchange programme?

Student: I would like to improve my English, learn about British culture and communicate with students from different countries.

Intercultural Communication Adviser: What would you do if you experienced a cultural misunderstanding?

Student: I would try to understand the situation, ask polite questions and respect the other person's cultural background.

English Language Teacher: What Ukrainian traditions would you like to introduce to your host family?

Student: I would like to tell them about Ukrainian Christmas traditions, traditional food and our national holidays.

Director: Thank you. Your answers show that you are interested in intercultural communication and cultural diversity.

Очікуваний результат: розвиток умінь ведення формального іншомовного діалогу, сприймання та аналізу інформації, аргументованого висловлювання власної позиції й дотримання норм мовленнєвого етикету. Вправа сприяє поглибленню знань про культурні особливості англомовних країн, формуванню толерантності, комунікативної впевненості та готовності учнів до ефективної міжкультурної взаємодії.

Вправа 7. Role Play «Intercultural Interview» (Інтерв’ю про міжкультурну взаємодію)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь ведення формального діалогу-інтерв’ю, аргументованого висловлювання власної думки та дотримання норм іншомовного мовленнєвого етикету; удосконалювати навички спілкування англійською мовою, розвивати культурну обізнаність, толерантність і впевненість у ситуаціях міжкультурної взаємодії.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: відеоінтерв’ю, подкасти, статті та інформаційні матеріали англомовних освітніх платформ, присвячені культурним традиціям, міжкультурному спілкуванню та досвіду міжнародних освітніх обмінів.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into pairs. One student plays the role of an interviewer, while the other plays the role of an international exchange student who has recently returned from an English-speaking country.

Choose one of the following countries: the United Kingdom, the United States, Canada or Australia.

Before the role-play, explore authentic English-language materials about the chosen country's culture, traditions, communication styles and everyday life.

The interviewer asks questions about cultural experiences, differences between countries, communication challenges, cultural adaptation and personal impressions.

The exchange student answers the questions, describes their intercultural experiences and explains what they have learned about cultural diversity.

After 5–7 minutes, students switch roles.

Role 1 – Interviewer

The interviewer asks questions about cultural traditions, communication norms, cultural differences and experiences of intercultural interaction.

Helpful questions:

- “Which country did you visit, and why did you choose it?”
- “What cultural traditions impressed you the most?”
- “What differences did you notice between Ukrainian culture and the host country's culture?”
- “Did you experience any cultural misunderstandings?”
- “How did you adapt to different communication styles?”
- “What did you learn about respecting cultural diversity?”
- “How has this experience changed your attitude towards other cultures?”

Role 2 – International Exchange Student

The student describes their experience of studying and communicating in another cultural environment, shares impressions, explains cultural differences and reflects on the importance of intercultural understanding.

Helpful phrases:

- “During my exchange programme, I learned that …”
- “One of the most interesting cultural differences was …”
- “I was surprised to discover that …”
- “At first, it was difficult for me to understand …”
- “I managed to overcome this misunderstanding by …”
- “This experience helped me become more open-minded and tolerant.”
- “I believe that intercultural communication is important because …”
- Example (приклад діалогу):

Interviewer: What cultural differences did you notice during your exchange programme in the United Kingdom?

Student: I noticed that British people often use polite expressions such as “please”, “thank you” and “sorry” in everyday communication.

Interviewer: Did you experience any difficulties adapting to these communication norms?

Student: At first, I was surprised by how often people used indirect expressions, but later I understood that politeness plays an important role in British communication.

Interviewer: What did this experience teach you?

Student: It taught me to respect cultural differences, avoid stereotypes and communicate more thoughtfully with people from other cultures.

Очікуваний результат: розвиток умінь ведення формального іншомовного діалогу, постановки уточнювальних запитань, аргументованого висловлювання думок і критичного осмислення культурних відмінностей. Вправа сприяє формуванню культурної обізнаності, толерантності, комунікативної впевненості та готовності старшокласників до ефективної міжкультурної взаємодії.

Урок 2. Exploring Cultural Heritage and Art (Дослідження культурної спадщини та мистецтва)

Вправа 8. Role Play «Famous Cultural Figure Interview» (Інтерв’ю з відомим представником культури)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь діалогічного мовлення, проведення інтерв'ю та обговорення культурної спадщини різних народів; поглиблювати знання про мистецтво, традиції та культурні цінності англомовних країн; розвивати творчу уяву, критичне мислення, культуру іншомовного спілкування та повагу до культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: англомовні інтерв'ю з митцями, відеоматеріали музеїв і культурних установ, біографічні статті, віртуальні музейні експозиції та публікації про мистецтво й культурну спадщину Великої Британії, США, Канади та Австралії.

Інструкція (англійською мовою):

Work in pairs. One student plays the role of a famous cultural figure or artist from an English-speaking country (e.g. William Shakespeare, Andy Warhol, Banksy, Margaret Atwood or a fictional contemporary artist), while the other plays the role of a journalist working for an international cultural magazine.

Before the interview, explore authentic English-language articles, museum websites or video interviews to learn about the chosen person's cultural background, creative achievements and contribution to national or global culture.

Prepare and act out an interview for an international cultural magazine.

Ask and answer questions about:

- the artist's cultural background and personal experiences;
- the influence of national traditions and cultural values on their work;
- their most significant artistic or cultural achievements;
- the role of art in representing cultural identity;
- cultural similarities and differences between countries;
- the importance of preserving cultural heritage;
- the influence of globalization on modern culture and art.

After 5 minutes, switch roles or present your interview in front of the class.

Role 1 – Journalist

The journalist conducts an interview, asks questions about the artist's cultural background, creative achievements and views on cultural diversity.

Helpful questions:

- “How has your cultural background influenced your creative work?”
- “What national traditions are reflected in your art?”
- “What inspired you to become an artist?”
- “How does your work represent the culture of your country?”
- “Do you think art can help people understand different cultures?”
- “Why is it important to preserve cultural heritage?”
- “How can art promote intercultural dialogue?”

Role 2 – Famous Cultural Figure / Artist

The student presents the views and experiences of a famous cultural figure, explains the cultural significance of their creative work and reflects on the relationship between art and cultural identity.

Helpful phrases:

- “My cultural background has influenced my work because …”
- “I often draw inspiration from …”
- “One of the most important traditions in my culture is …”
- “Through my art, I try to express …”
- “I believe that art connects people from different cultures.”
- “Cultural diversity is important because …”
- “Preserving cultural heritage helps future generations understand their identity.”

Example (приклад діалогу):

Умовне навчальне інтерв’ю з британським художником Banksy.

Journalist: How does British culture influence your artwork?

Artist: My work often reflects social issues, public attitudes and everyday life in British society.

Journalist: Do you think street art can help people understand different cultures?

Artist: Yes, I believe that art can communicate important ideas across cultural and language barriers.

Journalist: Why is cultural diversity important in modern art?

Artist: Cultural diversity allows artists to share different perspectives, challenge stereotypes and encourage mutual understanding.

Journalist: What message would you like to share with young people from different countries?

Artist: I would encourage them to respect cultural differences, think critically and use creativity to connect with others.

Очікуваний результат: розвиток умінь ведення іншомовного діалогу-інтерв'ю, постановки змістовних запитань, аргументованого висловлювання власної позиції та використання інформації з автентичних англомовних ресурсів. Вправа сприяє поглибленню знань про культурну спадщину англомовних країн, усвідомленню взаємозв'язку мистецтва й культурної ідентичності, розвитку толерантності, критичного мислення та готовності до міжкультурного діалогу.

Вправа 9. Role Play «Exploring Cultural Heritage at the Art Gallery» (Дослідження культурної спадщини в художній галереї) (рис. 5)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь описового та діалогічного мовлення, аналізу мистецьких творів як відображення культурних традицій і національних цінностей; удосконалювати навички висловлення власних вражень, порівняння культурних особливостей, критичного осмислення художніх образів і толерантного сприйняття культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: віртуальні експозиції художніх музеїв Великої Британії, США, Канади та Австралії, англомовні описи мистецьких творів, музейні відеоекскурсії, інтерв'ю з художниками та інформаційні матеріали про культурну спадщину.

Інструкція (англійською мовою):

Work in pairs. Imagine that you are visiting an international art gallery featuring paintings from different English-speaking countries. One student plays the role of a gallery visitor, while the other plays the role of a gallery guide.

Choose a painting from an authentic English-language museum website or virtual exhibition. Explore information about the artist, the historical and cultural background of the artwork, its artistic style and cultural significance.

Look at the painting and act out a short conversation.

The gallery guide describes the painting, explains its cultural background and highlights the traditions, values or historical events reflected in the artwork.

The visitor asks questions, shares personal impressions and compares the cultural elements of the painting with those of Ukrainian culture.

After completing the conversation, students switch roles.

Role 1 – Gallery Visitor (Відвідувач художньої галереї)

You are visiting an international art gallery for the first time. Choose a painting that interests you.

Ask about:

- the artist and their cultural background;
- the country and historical period in which the painting was created;
- the artistic style, colours and mood;
- the cultural traditions and values represented in the painting;
- the similarities and differences between the artwork and Ukrainian cultural traditions.

Helpful phrases:

- “Who created this painting?”
- “What culture does this artwork represent?”
- “What traditions or historical events are reflected in the painting?”
- “What do the colours and symbols mean?”
- “This painting reminds me of …”
- “I think this artwork reflects …”

- “In Ukrainian culture, we have a similar tradition of …”

Role 2 – Gallery Guide (Екскурсовод художньої галереї)

You are a guide in an international art gallery. Describe the painting and explain its artistic and cultural significance.

Include information about:

- the artist, country of origin and historical background;
- the artistic style and techniques;
- the colours, symbols and emotional atmosphere;
- the cultural identity, traditions and values reflected in the artwork;
- the importance of the painting for understanding cultural diversity.

Helpful phrases:

- “This painting was created by …”
- “The artist is famous for …”
- “The artwork represents an important aspect of … culture.”
- “The colours and symbols reflect …”
- “This painting was influenced by …”
- “The artwork helps us understand …”
- “One of the main cultural messages of this painting is …”

Example (приклад діалогу):

Обговорення картини Вінсента ван Гога «Соняшники» (Sunflowers), представленої в Національній галереї в Лондоні.

Visitor: This painting is beautiful! Who created it?

Gallery Guide: It was painted by Vincent van Gogh, a Dutch artist. The painting is part of the collection of the National Gallery in London.

Visitor: What makes this painting special?

Gallery Guide: It is famous for its expressive use of yellow colours and its representation of sunflowers. Van Gogh associated these paintings with friendship and gratitude.

Visitor: The sunflowers remind me of Ukrainian landscapes. Do you think people from different cultures can understand the same artwork differently?

Gallery Guide: Certainly. People may associate the same painting with different cultural traditions and personal experiences.

Visitor: I think art helps people discover similarities between cultures.

Gallery Guide: I agree. Art can encourage intercultural dialogue and help us appreciate cultural diversity.

Очікуваний результат: розвиток умінь описувати мистецькі твори англійською мовою, аналізувати їхній культурний зміст, ставити уточнювальні запитання та аргументовано висловлювати власні враження. Вправа сприяє поглибленню знань про мистецтво й культурну спадщину різних країн, усвідомленню культурної ідентичності, формуванню толерантності та готовності до міжкультурного спілкування.

Рис. 5. Вправа 9. Role Play «Cultural Differences Debate»

Вправа 10. Role Play «Choosing a Painting for an International Cultural Exhibition» (Вибір картини для міжнародної культурної виставки)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь усного іншомовного спілкування, аналізу та оцінювання

мистецьких творів різних культур; удосконалювати навички аргументованого висловлення власної думки, обґрунтування вибору, порівняння культурних особливостей та досягнення спільного рішення в процесі міжкультурної взаємодії.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: віртуальні експозиції художніх музеїв Великої Британії, США, Канади та Австралії, англомовні музейні каталоги, описи мистецьких творів, інформаційні статті про художників і культурну спадщину різних народів.

Інструкція (англійською мовою):

Work in groups of 3–4 students. One student plays the role of an art gallery consultant, while the others are members of an international cultural exhibition committee.

Imagine that your school is organizing an international art exhibition called “Art Across Cultures”. Your task is to choose one painting that best represents the cultural traditions, values or historical heritage of an English-speaking country.

Before the role-play, explore authentic English-language museum websites and choose several paintings created by artists from the United Kingdom, the United States, Canada or Australia.

Visit a virtual art gallery and discuss the artworks.

The gallery consultant presents the paintings, explains their cultural background, artistic style, symbolism and significance.

The committee members ask questions, compare the artworks and discuss which painting would be the most suitable for the international exhibition.

Use arguments about artistic style, cultural identity, traditions, emotions and the importance of intercultural understanding.

At the end of the discussion, agree on one painting and explain your choice to the class.

Role Card 1 – Exhibition Committee Member (Член організаційного комітету виставки)

You are responsible for choosing a painting for an international cultural exhibition.

Compare different artworks and choose the one that best represents the culture of its country.

Pay attention to the artistic style, colours, symbols, historical background and cultural values reflected in the painting.

Explain your choice and discuss it with other committee members.

Helpful phrases:

- "I like this painting because it represents …"
- "This artwork reflects the cultural traditions of …"
- "I think this painting would be suitable for our exhibition because …"
- "The colours and symbols remind me of …"
- "In my opinion, this artwork helps us understand …"
- "I prefer this painting because it shows …"
- "This painting has some similarities with Ukrainian art because …"

Role Card 2 – Art Gallery Consultant (Консультант художньої галереї)

You are an art gallery consultant presenting paintings from different English-speaking countries.

Describe each painting, including its author, country of origin, artistic style, cultural background and symbolic meaning.

Explain why the artwork is important for understanding the culture of the country it represents.

Help the committee members compare the paintings and make an informed choice.

Helpful phrases:

- "This painting was created by …"
- "The artist comes from …"
- "This artwork represents an important aspect of … culture."
- "The painting reflects the traditions and values of …"

- “The artist uses colours and symbols to express …”
- “This painting is particularly significant because …”
- “I would recommend this artwork because it promotes intercultural understanding.”

Example (приклад діалогу):

Gallery Consultant: Welcome to our international art gallery! Today, I would like to present several paintings that reflect different cultural traditions.

Student A: This painting looks very interesting. Who created it?

Gallery Consultant: It was created by Emily Carr, a Canadian artist known for her paintings of landscapes and forests of British Columbia.

Student B: What makes her paintings culturally significant?

Gallery Consultant: Her work reflects the natural environment of Canada and includes artistic representations of Indigenous cultural sites. It is important to study these works while also considering the perspectives of Indigenous communities.

Student A: I like this painting because it shows the connection between nature and cultural heritage.

Student C: I agree. I think it would be a good choice for our exhibition because it could encourage visitors to learn more about Canadian culture.

Gallery Consultant: That's an excellent point. Would you like to choose this painting for your exhibition?

Student B: Yes, we believe it would help visitors appreciate cultural diversity and understand the importance of preserving cultural heritage.

Очікуваний результат: розвиток умінь аналізувати та порівнювати мистецькі твори різних культур, використовувати інформацію з автентичних англомовних ресурсів, аргументовано обґрунтовувати власний вибір і досягати спільного рішення в процесі групового обговорення. Вправа сприяє поглибленню культурної обізнаності, формуванню толерантного ставлення до мистецьких традицій різних народів, усвідомленню значення культурної спадщини та розвитку готовності до конструктивного міжкультурного діалогу.

Вправа 11. Role Play «Debate: Art as a Reflection of Cultural Identity» (Дебати: мистецтво як відображення культурної ідентичності)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аргументованого монологічного мовлення, критичного мислення, порівняння культурних цінностей та толерантного ставлення до мистецьких традицій різних народів.

Тип вправи: комунікативна, рецептивно-продуктивна, дебати.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та віртуальні музейні експозиції, присвячені традиційному й сучасному мистецтву англомовних країн.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into two teams.

Team 1 supports the idea: “Traditional art is essential for preserving cultural identity and national heritage.”

Team 2 supports the idea: “Modern art promotes intercultural dialogue and helps people understand cultural diversity.”

Explore authentic English-language materials and prepare arguments for 5 minutes. Use examples of artworks from different cultures.

Debate in rounds: argument → counterargument → conclusion. Respect different opinions and support your arguments with cultural examples.

Example:

Team 1: Traditional art preserves national traditions and helps people understand their cultural heritage.

Team 2: However, modern art encourages creativity and connects people from different cultural backgrounds.

Team 1: We agree, but traditional art is important for maintaining cultural identity.

Team 2: Both traditional and modern art can contribute to intercultural understanding.

Очікуваний результат: розвиток умінь аргументувати власну позицію, аналізувати культурне значення мистецтва, поважати альтернативні погляди та усвідомлювати роль мистецтва у збереженні культурної ідентичності й розвитку міжкультурного діалогу.

Вправа 12. Role Play «Critics' Corner: Art Across Cultures» (Куточок критиків: мистецтво різних культур)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь ведення дискусії, аргументованого висловлення власної думки, аналізу культурного змісту мистецьких творів та поваги до культурного різноманіття.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: віртуальні музейні експозиції, англомовні статті та відеоматеріали про мистецтво й культурну спадщину Великої Британії, США, Канади та Австралії.

Інструкція (англійською мовою):

Form groups of 3–4 students. Imagine you are art critics discussing an international art exhibition called "Art Across Cultures".

Each student chooses a painting from an English-speaking country using authentic museum websites and presents a short analysis of its style, colours, cultural symbols and message.

Discuss how each artwork reflects national traditions and cultural identity.

Then have a short debate: Which painting deserves the "Best Representation of Cultural Heritage" award? Support your opinions with arguments and respect different cultural perspectives.

Example (приклад діалогу):

Student A: I believe this painting deserves the award because it reflects important cultural traditions.

Student B: I agree, but I prefer the Canadian painting because it represents the country's natural and cultural heritage.

Student C: Both artworks are valuable because they help us understand different cultures.

Очікуваний результат: розвиток умінь аналізувати культурне значення мистецьких творів, аргументувати власну позицію, поважати альтернативні погляди та використовувати автентичні англомовні ресурси для поглиблення міжкультурної обізнаності.

Вправа 13. Role Play «Time Travel: Exploring Cultural Heritage» (Подорож у часі: дослідження культурної спадщини)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь діалогічного мовлення, постановки запитань, порівняння культурних традицій різних історичних періодів та усвідомлення значення мистецтва у збереженні культурної ідентичності.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: біографічні статті, музейні вебсайти, відеоматеріали та віртуальні експозиції, присвячені творчості відомих митців і культурній спадщині різних країн.

Інструкція (англійською мовою):

Work in pairs. Imagine you have travelled back in time and met a famous artist from an English-speaking country (e.g. John Constable, J. M. W. Turner or Mary Cassatt).

One student plays the artist, while the other plays a modern-day visitor.

Explore authentic English-language materials about the artist's life and cultural background. Discuss artistic traditions, cultural values and differences between the past and the present.

Role Card 1 – Artist. Describe your artwork, cultural background and sources of inspiration. Explain how your country's traditions influence your art. Ask: “How has art changed in your time?”

Role Card 2 – Visitor. Ask about the artist's life, techniques and cultural traditions. Compare historical and modern art. Share your impressions.

Example (приклад діалогу):

Visitor: How does British culture influence your paintings?

Artist: I often paint English landscapes because they reflect the beauty and traditions of my country.

Visitor: Your paintings help us understand how people viewed nature in the past.

Artist: That's interesting! How do modern artists represent their cultural identity?

Visitor: They use different styles and technologies to express cultural values and promote intercultural understanding.

Очікуваний результат: розвиток умінь іншомовного діалогічного спілкування, порівняння культурних особливостей різних історичних епох, аналізу мистецької спадщини та усвідомлення її ролі у формуванні культурної ідентичності й міжкультурного взаєморозуміння.

Вправа 14. Role Play «Art and Society: Intercultural Perspectives» (Мистецтво і суспільство: міжкультурні погляди)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь усного іншомовного спілкування, аргументованого висловлення власної позиції, ведення дискусії та усвідомлення ролі мистецтва у збереженні культурної спадщини й розвитку міжкультурного діалогу.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, інтерв’ю, відеоматеріали та публікації англомовних музеїв і культурних організацій про роль мистецтва в суспільстві та міжкультурній взаємодії.

Інструкція (англійською мовою):

Students draw role cards (see Appendix B) and participate in a panel discussion.

Roles: contemporary artist, teacher, international student, cultural policy representative, museum director.

Discussion question: “How does art promote cultural diversity and intercultural understanding in modern society?”

Each participant prepares 2–3 arguments based on their role and authentic English-language resources.

Discuss how art preserves cultural identity, reflects national traditions and connects people from different cultures. After the discussion, the class summarizes the main ideas.

Example (приклад діалогу):

Artist: I believe art helps people express their cultural identity and share traditions.

Teacher: Art also teaches students to respect cultural differences and appreciate diversity.

Museum Director: Museums preserve cultural heritage and encourage dialogue between cultures.

International Student: Learning about art from different countries helps me understand other people's values and traditions.

Очікуваний результат: розвиток умінь аргументованого іншомовного спілкування, аналізу різних культурних поглядів, толерантного ставлення до співрозмовників та усвідомлення значення мистецтва для збереження культурної ідентичності й формування міжкультурного взаєморозуміння.

Урок 3. «The World Around Us: Cultural Diversity» (Навколишній світ: культурне різноманіття)

Вправа 15. Role Play «Planning an Intercultural Weekend Activity» (Планування міжкультурного дозвілля)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь ведення неформального діалогу, узгодження спільних планів, висловлення пропозицій та ознайомлення з культурними традиціями англомовних країн.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: туристичні вебсайти, афіші культурних заходів, відеоматеріали та інформаційні статті про музеї, фестивалі й культурні пам’ятки англомовних країн.

Інструкція (англійською мовою):

Work in pairs or groups of three. Imagine you are international exchange students planning a weekend in an English-speaking country.

Choose an activity that will help you explore the local culture: visiting a museum, attending a cultural festival, exploring historical landmarks or participating in a traditional celebration.

Use authentic English-language websites to find information about these activities.

Each student expresses preferences, makes suggestions, agrees or disagrees, and helps the group reach a common decision.

Helpful phrases:

- “Let's visit the local history museum.”
- “Why don't we explore traditional British culture?”
- “I'd prefer to attend a cultural festival.”
- “That's a great idea!”
- “We could learn more about local traditions.”
- “I think this activity will help us understand the culture better.”

Example (приклад діалогу):

Student A: Let's visit a cultural museum this weekend.

Student B: That's a good idea, but I'd prefer to attend a traditional festival.

Student C: Why don't we visit the museum on Saturday and attend the festival on Sunday?

Student A: Great! Both activities will help us learn more about local culture.

Очікуваний результат: розвиток умінь неформального іншомовного спілкування, узгодження спільних рішень, використання автентичних англомовних ресурсів та формування інтересу до культурних традицій і цінностей інших народів.

Вправа 16. Role Play «Guess the Cultural Tradition» (Відгадай культурну традицію) (рис. 6.)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь англомовного усного спілкування, опису культурних традицій, аудіювання, постановки уточнювальних запитань та розпізнавання культурних особливостей англомовних країн.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: англомовні статті, туристичні вебсайти, відеоматеріали та інформаційні публікації про традиції, свята й культурні звичаї Великої Британії, США, Канади та Австралії.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into five groups. Each group draws a card with a cultural tradition or celebration from an English-speaking country without showing it to the others.

Using authentic English-language resources, prepare a short description of the tradition without mentioning its name.

Other students listen carefully, ask questions and try to guess the tradition.

After guessing, discuss its cultural significance and compare it with similar Ukrainian traditions.

Helpful phrases:

- “This tradition is popular in …”
- “People usually celebrate it by …”
- “It is connected with the history and culture of …”
- “Families and friends often gather to …”
- “It reminds me of a Ukrainian tradition because …”

Example (приклад діалогу):

Group 1: People in this country celebrate a special day in November. Families gather together and enjoy a traditional meal.

Group 2: Is it Thanksgiving in the United States?

Group 1: Yes, that's correct!

Group 3: In Ukraine, we also have traditions that bring families together.

Рис. 6. Вправа 16. Role Play «Guess the Cultural Tradition»

Очікуваний результат: розвиток умінь описувати й розпізнавати культурні традиції, використовувати автентичні англомовні джерела, порівнювати культурні особливості різних народів та формувати толерантне ставлення до культурного різноманіття.

Вправа 17. Role Play «Globalization vs Cultural Traditions» (Глобалізація та культурні традиції)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь англомовного усного спілкування, аргументованого висловлення власної позиції, ведення дискусії та усвідомлення впливу глобалізації на культурну ідентичність різних народів.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, дебати.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та публікації англомовних медіа про глобалізацію, культурне різноманіття й збереження національних традицій.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into two teams: "Pro-Globalization" and "Pro-Cultural Traditions".

Each team prepares three arguments based on authentic English-language resources.

Team 1 – Pro-Globalization: emphasizes the positive influence of globalization on intercultural communication, cultural exchange and international cooperation.

Team 2 – Pro-Cultural Traditions: emphasizes the importance of preserving national identity, traditional customs, languages and cultural heritage.

Each team presents its arguments, responds to counterarguments and tries to persuade the opposing team. The class votes on the most convincing arguments.

Example (приклад діалогу):

Team 1: Globalization helps people learn about different cultures and communicate across borders.

Team 2: However, globalization may threaten traditional customs and national identity.

Team 1: Cultural exchange encourages tolerance and mutual understanding.

Team 2: We agree, but it is important to preserve cultural traditions while respecting other cultures.

Очікуваний результат: розвиток умінь аргументованого іншомовного спілкування, критичного аналізу впливу глобалізації на культурне різноманіття, поваги до альтернативних поглядів та усвідомлення необхідності збереження культурної ідентичності в умовах міжкультурної взаємодії.

Вправа 18. Role Play «TV Talk Show: Cultural Diversity and Intercultural Understanding» (Телевізійне токшоу: культурне різноманіття та міжкультурне взаєморозуміння) (рис. 7)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аргументованого англомовного спілкування, ведення дискусії, аналізу культурних відмінностей та толерантного ставлення до представників інших культур.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: відеофрагменти англомовних токшоу, інтерв'ю, статті та інформаційні матеріали про культурне різноманіття, міжкультурне спілкування й подолання стереотипів.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into three groups: cultural experts, journalists and international students.

Imagine you are participating in a TV talk show called “Cultural Diversity and Intercultural Understanding”.

Role Card 1 – Cultural Experts. Explain how cultural traditions, values and communication styles influence intercultural relationships.

Role Card 2 – Journalists. Ask questions about cultural differences, stereotypes and ways to improve intercultural communication.

Role Card 3 – International Students. Share experiences of cultural adaptation, communication difficulties and misunderstandings.

The moderator introduces the topic, gives each group an opportunity to speak and summarizes the discussion.

Example (приклад діалогу):

Moderator: Welcome to our talk show! Why is intercultural understanding important today?

Cultural Expert: It helps people respect different traditions and avoid cultural misunderstandings.

Journalist: What difficulties do international students often face?

International Student: Sometimes cultural differences make communication difficult, but respect and open-mindedness help us understand each other.

Moderator: Thank you! Cultural diversity enriches our society and encourages mutual understanding.

Очікуваний результат: розвиток умінь ведення іншомовної дискусії, аргументованого висловлення думок, аналізу міжкультурних ситуацій, подолання стереотипів та формування готовності до конструктивної взаємодії з представниками інших культур.

Рис. 7. Вправа 18. Role Play «TV Talk Show: Cultural Diversity and Intercultural Understanding»

Вправа 19. Role Play «Future World 2070: Cultural Diversity and Global Communication» (Світ майбутнього 2070: культурне різноманіття та глобальне спілкування)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь англомовного усного спілкування, прогнозування культурних змін, аргументованого висловлення власних ідей та обговорення майбутнього міжкультурної взаємодії.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та публікації англомовних медіа про глобалізацію, культурне різноманіття, розвиток технологій і майбутнє міжкультурного спілкування.

Інструкція (англійською мовою):

Divide into groups of 3–4 students. Imagine the world in 2070 and discuss how cultural traditions, national identities and intercultural communication might change.

Each student presents 2–3 predictions about the future of cultural diversity, international cooperation, language learning and the influence of technology on communication between cultures.

Use authentic English-language resources to support your ideas.

After the discussion, each group presents its vision of the future intercultural world. The class asks questions, compares predictions and votes for the most realistic or creative vision.

Helpful phrases:

- “In 2070, I think intercultural communication will …”
- “Cultural traditions might change because …”
- “Technology could help people understand different cultures.”
- “One challenge may be preserving cultural identity.”
- “In our opinion, cultural diversity will …”

Example (приклад діалогу):

Student A: In 2070, I think people will communicate more easily across cultures using advanced technologies.

Student B: I agree, but some traditional customs and languages might disappear.

Student C: That's why I believe preserving cultural heritage will become even more important.

Student D: Our future society should combine technological progress with respect for cultural diversity.

Очікуваний результат: розвиток умінь прогнозувати культурні зміни, аргументувати власну позицію, аналізувати вплив глобалізації й технологій на міжкультурне спілкування та усвідомлювати важливість збереження культурної ідентичності в майбутньому.

Урок 4. «Healthy Lifestyle Across Cultures» (Здоровий спосіб життя в різних культурах)

Вправа 20. Role Play «Lifestyle Choices Across Cultures» (Особливості способу життя в різних культурах)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь неформального англомовного спілкування, порівняння традицій харчування, дозвілля та здорового способу життя в різних країнах; розвивати толерантність і повагу до культурних відмінностей.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та публікації англомовних медіа про традиції харчування, фізичну активність і повсякденний спосіб життя у Великій Британії, США, Канаді та Австралії.

Інструкція (англійською мовою):

Work in groups of three. Imagine you are international students discussing healthy lifestyles in different countries.

Each student represents a different cultural perspective and shares information about traditional food, sports, daily routines and leisure activities.

Use authentic English-language resources to compare lifestyle habits and suggest healthy activities for the weekend. Discuss your preferences and reach a common decision.

Role Cards:

Card A – British Student. You enjoy football and outdoor activities. Explain the role of sports in British culture and suggest attending a football match.

Card B – Canadian Student. You enjoy hiking, cycling and spending time in nature. Describe outdoor activities in Canada and suggest a nature walk.

Card C – Australian Student. You enjoy swimming, surfing and beach activities. Explain the importance of outdoor recreation in Australian culture and suggest a swimming trip.

Helpful phrases:

- “In my country, people often …”
- “A popular healthy activity in our culture is …”
- “Why don't we try …?”
- “I think this tradition is interesting because …”
- “It would be better if we …”

Example (приклад діалогу):

Student A: In Britain, football is very popular. Why don't we watch a match this weekend?

Student B: That's interesting, but in Canada, many people enjoy hiking. I suggest going for a nature walk.

Student C: In Australia, swimming and surfing are popular outdoor activities. Maybe we could go swimming together.

Student A: Great idea! We can try different activities and learn more about each other's cultures.

Очікуваний результат: розвиток умінь порівнювати особливості здорового способу життя в різних культурах, аргументувати власні уподобання, узгоджувати спільні рішення та використовувати автентичні англомовні ресурси для поглиблення міжкультурної обізнаності.

Вправа 21. Role Play «TV Debate: Traditional Food vs. Global Food Culture» (Телевізійні дебати: традиційна кухня та глобальна культура харчування)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аргументованого англомовного спілкування, ведення дискусії, порівняння гастрономічних традицій різних народів та усвідомлення значення національної кухні для культурної ідентичності.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, дебати.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та публікації англомовних медіа про традиційні страви, культуру харчування та вплив глобалізації на гастрономічні традиції Великої Британії, США, Канади й Австралії.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into two groups.

Group A – Traditional Food Supporters. Explain why traditional national dishes are important for preserving cultural identity, family customs and cultural heritage.

Group B – Global Food Culture Supporters. Explain how international cuisine encourages cultural exchange, introduces new traditions and promotes intercultural understanding.

Each group prepares 2–3 arguments using authentic English-language resources. A moderator organizes a short TV debate. At the end, the class votes for the most convincing arguments.

Example (приклад діалогу):

Group A: Traditional food is an important part of cultural identity because it preserves national customs and family traditions.

Group B: However, international cuisine helps people discover new cultures and appreciate cultural diversity.

Group A: We agree, but globalization may lead to the disappearance of some traditional dishes.

Group B: That is why we should explore international cuisine while preserving our own culinary traditions.

Очікуваний результат: розвиток умінь аргументувати власну позицію, порівнювати гастрономічні традиції різних культур, критично оцінювати вплив глобалізації та усвідомлювати роль національної кухні у збереженні культурної ідентичності й розвитку міжкультурного діалогу.

Вправа 22. Role Play «School Campaign for Cultural Diversity» (Шкільна кампанія з популяризації культурного різноманіття)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь створювати переконливі монологічні висловлювання, презентувати ідеї, працювати в команді та популяризувати цінності культурного різноманіття й міжкультурного взаєморозуміння.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали, інформаційні плакати та матеріали міжнародних освітніх організацій про культурне різноманіття, толерантність і міжкультурну комунікацію.

Інструкція (англійською мовою):

Divide the class into groups of four. Each group acts as a school committee preparing a campaign called “Celebrate Cultural Diversity”.

Choose a focus: cultural traditions, intercultural communication or overcoming stereotypes.

Using authentic English-language resources, prepare one slogan, one poster idea and a short one-minute speech.

Present your campaign to the class. Students vote for the most inspiring campaign.

Role Cards:

Campaign Leader: presents the main slogan and explains the campaign's purpose.

Cultural Expert: explains the importance of cultural diversity and mutual respect.

Designer: presents the poster idea and its cultural symbols.

Motivator: delivers a short speech encouraging intercultural understanding.

Example (приклад виступу):

Campaign Leader: Our slogan is “Different Cultures, One World!”

Cultural Expert: Learning about other cultures helps us overcome stereotypes and respect diversity.

Designer: Our poster shows students from different countries sharing their traditions.

Motivator: Let's celebrate our differences and build a world of mutual understanding!

Очікуваний результат: розвиток умінь командної роботи, аргументованого іншомовного мовлення, творчої презентації культурних ідей та використання автентичних англомовних ресурсів для формування толерантності й готовності до міжкультурної взаємодії.

Вправа 23. Role Play «Choosing a Traditional Sport Across Cultures» (Вибір традиційного виду спорту в різних культурах)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь аргументованого англомовного спілкування, переконання, ведення діалогу та порівняння спортивних традицій різних народів.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали та інформаційні публікації про популярні й традиційні види спорту Великої Британії, США, Канади та Австралії.

Інструкція (англійською мовою):

Work in pairs. Imagine you are international students choosing a sport to try during a cultural exchange programme.

Discuss different sports popular in English-speaking countries. Each student chooses a sport, gives at least four reasons for their choice and tries to convince their partner.

Use authentic English-language resources to explain the cultural significance of each sport.

Role Cards:

Card 1 – Cricket (United Kingdom): “Cricket is an important part of British sporting culture.” / “It teaches teamwork and patience.”

Card 2 – Ice Hockey (Canada): “Ice hockey is strongly associated with Canadian culture.” / “It develops teamwork and physical endurance.”

Card 3 – American Football (USA): “American football is a popular part of American sporting culture.” / “It encourages teamwork and strategic thinking.”

Card 4 – Australian Rules Football (Australia): “This sport is an important part of Australian sporting traditions.” / “It develops coordination and team spirit.”

The teacher may assign sports randomly to pairs.

Example (приклад діалогу):

Student A: I think we should try cricket because it is an important part of British culture.

Student B: I would prefer ice hockey because it is closely connected with Canadian traditions.

Student A: Cricket could help us understand British sporting customs.

Student B: That's true. Perhaps we could try both sports and learn more about their cultural significance.

Очікуваний результат: розвиток умінь аргументувати власний вибір, порівнювати спортивні традиції англомовних країн, використовувати автентичні англомовні ресурси та усвідомлювати роль спорту у формуванні культурної ідентичності й міжкультурного взаєморозуміння.

Вправа 24. Role Play «Cultural Influencer and Follower» (Культурний блогер та його підписник)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь неформального англомовного спілкування, обговорення культурних традицій, аргументованого висловлення думок та подолання культурних стереотипів.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: англомовні відеоблоги, публікації в Instagram, TikTok, YouTube та інформаційні матеріали про культурні традиції, повсякденне життя й особливості спілкування в англомовних країнах.

Інструкція (англійською мовою):

Work in small groups. One student plays the role of a cultural influencer who creates content about traditions, lifestyles and cultural diversity in English-speaking countries.

Other students are followers interested in learning about different cultures.

The followers ask questions about national traditions, cultural etiquette, everyday life and communication styles. The influencer shares cultural facts, gives advice and encourages respect for cultural differences.

After 5–7 minutes, students switch roles.

Role Cards:

Role 1 – Cultural Influencer: “Respect local traditions.” / “Learn about cultural differences.” / “Avoid cultural stereotypes.” / “Be open-minded!”

Role 2 – Follower: “What traditions are popular in your country?” / “How should I behave when visiting another culture?” / “How can I avoid cultural misunderstandings?”

Example (приклад діалогу):

Follower: How can I learn more about British culture?

Influencer: You can watch authentic British videos, read articles and explore local traditions.

Follower: What should I remember when communicating with people from another culture?

Influencer: Be polite, respect cultural differences and avoid stereotypes.

Follower: That's great advice! I think learning about other cultures helps us understand people better.

Очікуваний результат: розвиток умінь неформального іншомовного спілкування, використання автентичних англомовних цифрових ресурсів, аналізу культурних особливостей та формування толерантності й готовності до міжкультурної взаємодії.

Вправа 25. Role Play «Intercultural Communication Adviser Session» (Консультація з міжкультурного спілкування)

Мета: формувати міжкультурну компетентність учнів старших класів шляхом розвитку вмінь англомовного діалогічного спілкування, постановки запитань, аргументованого висловлення власної думки та вибору ефективних стратегій міжкультурної взаємодії.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, рольова гра.

Автентичні англомовні ресурси: статті, відеоматеріали, освітні вебсайти та інформаційні публікації про культурні традиції, мовленнєвий етикет і правила міжкультурного спілкування в англомовних країнах.

Інструкція (англійською мовою):

Work in pairs. One student plays the role of an intercultural communication adviser, while the other is a student preparing to visit an English-speaking country.

The student explains their expectations, cultural interests and possible communication difficulties.

The adviser provides recommendations about cultural traditions, social etiquette and ways to avoid misunderstandings.

Together, they develop a simple intercultural communication plan.

Role Cards:

Role 1 – Intercultural Communication Adviser. Give advice about cultural adaptation, communication etiquette and respect for traditions.

Useful phrases: “You should respect local customs.” / “Learn about cultural traditions.” / “Avoid stereotypes.” / “Ask polite questions.”

Role 2 – International Student. Describe your expectations and concerns. Ask questions about cultural differences and communication.

Useful phrases: “I want to learn about British culture.” / “How should I behave in a new cultural environment?” / “What can I do to avoid misunderstandings?”

Example (приклад діалогу):

Student: I am going to study in the United Kingdom. How can I prepare for intercultural communication?

Adviser: You should learn about British traditions, communication etiquette and everyday customs.

Student: What should I do if I experience a cultural misunderstanding?

Adviser: Stay calm, ask polite questions and respect different cultural perspectives.

Student: Thank you! I will try to be open-minded and respectful.

Очікуваний результат: розвиток умінь іншомовного діалогічного спілкування, аналізу культурних відмінностей, вибору ефективних комунікативних стратегій та формування готовності до конструктивної міжкультурної взаємодії.